

Deloitte.

Kommuneqarfik
Sermersooq
Revisionsberetning
2019

Indholdsfortegnelse

1. Årsregnskabet	481
2. Konklusion på den udførte revision	482
2.1. Den uafhængige revisors revisionspåtegning	482
3. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet	485
3.1. Årets revisionsbemærkninger	485
3.2. Opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger	487
4. Finansiell revision	499
4.1. Kontrolmiljø	500
4.2. Gennemgang af generelle it-kontroller	502
4.3. Årsrapport – formelle krav	504
4.4. Årsrapport – ledelsens beretning	504
4.5. Årsrapport – anvendt regnskabspraksis	504
4.6. Årsrapport – resultatopgørelsens poster	504
4.7. Årsrapport – balancens poster	508
4.8. Eventual rettigheder og forpligtelser	512
4.9. Årsrapport – bilag	512
5. Juridisk-kritisk revision	513
5.1. Kontrolmiljø	514
5.2. Generelle forvaltningslove og regler	516
5.3. Love og regler om udførelsen af opgaver	516
5.4. Administrative love og regler	520
6. Forvaltningsrevision	523
6.1. Kontrolmiljø	524
6.2. Løbende forvaltningsrevision	524
6.3. Udvidet forvaltningsrevision	528
7. Øvrige oplysninger	529
7.1. Ledelsens regnskabserklæring	529
7.2. Oversigt over korrigerede forhold	529
7.3. Oversigt over ikke korrigerede forhold	529
7.4. Eftersyn af kommunalbestyrelsens protokoller	529
7.5. Overholdelse af god bogføringskik	530
7.6. Andre opgaver	530

8. Erklæring	531
Bilag 1 – Revisionens omfang, udførelse og ansvarsfordeling	532
Revisionens formål og omfang	532
Revisionens udførelse	534
Revisors rapportering	535
Ansvarsfordeling	536
Revisors dokumentationsmateriale	537
Kvalitetssikring af den udførte revision	537
Rådgivnings-, assistance- og øvrige opgaver	538

1. Årsregnskabet

Vi har afsluttet revisionen af det af Økonomi- og Erhvervsudvalget aflagte årsrapport for 2019 for Kommuneqarfik Sermersooq, som Kommunalbestyrelsen den 28.04.2020 har oversendt til revision med senere ændringer.

I forhold til det årsregnskab som Kommunalbestyrelsen oversendte til revisionen er der foretaget korrektioner der netto medfører udgifter på i alt 6,8 mio.kr. Overskuddet er således reduceret fra 49,3 mio.kr. til 42,4 mio.kr.

Samtidig er der er omposteret 20 mio.kr. i udgifter fra anlægsudgifter til driftsudgifter. Da der alene er tale om omposteringer påvirker dette ikke resultatet netto.

Vi har revideret årsregnskabet siderne 55-85. Siderne 8-54 har vi gennemlæst og påset sammenhængen til regnskabstallene.

Årsrapporten udviser følgende hovedtal:

	2019	2018
	t.kr.	t.kr.
Resultat	-42.440	60.193
Aktiver	2.258.445	1.967.348
Egenkapital (kapitalkonto)	1.969.852	1.644.413

( ) = overskud eller passiv

Ledelsesberetningen og de øvrige oplysninger i Årsrapporten er ikke omfattet af vores revision.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det dog vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen, skal vi rapportere om dette forhold.

2. Konklusion på den udførte revision

Deloitte afgiver en påtegning om kommunens årsregnskab, der sammenfatter vores konklusion om den udførte revision.

Påtegningen tager afsæt i den gældende lovgivnings krav til revisors arbejde og herunder revisionen af årsregnskabet retvisende billede (i al væsentlighed rigtigt).

2.1. Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kommunalbestyrelsen i Kommuneqarfik Sermersooq

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Kommuneqarfik Sermersooq for regnskabsåret 01.01.2019 - 31.12.2019.

Årsregnskabet omfatter siderne 55-85, herunder regnskabsberetning, resultatopgørelse, balance, pengestrømsopgørelse, noter, anvendt regnskabspraksis med følgende hovedtal:

- Årets resultat -42.440 t.kr. (overskud)
- Aktiver i alt på 2.258.445 t.kr.
- Egenkapital (kapitalkonto) i alt på 1.969.852 t.kr.

Årsregnskabet aflægges i overensstemmelse med Inatsisartutlov nr. 26 af 28. november 2016 om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber (Budgetloven).

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med Inatsisartutlov nr. 26 af 28. november 2016 om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber (Budgetloven).

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende ifølge grønlandsk lovgivning samt standarderne for offentlig revision, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelser i Budgetloven. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit "Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet". Vi er uafhængige af kommunen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Grønland, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse

regler og krav. Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Kommuneqarfik Sermersooq har i overensstemmelse med kravene i Budgetloven medtaget det af kommunalbestyrelsen godkendte budget for 2019 som sammenligningstal i bevillingsafregningen m.v. for regnskabsåret 2019. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med Budgetloven. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere Kommuneqarfik Sermersooqs evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere Kommuneqarfik Sermersooq, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Grønland, samt standarderne for offentlig revision, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformation kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Grønland samt standarderne for offentlig revision, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af kommunens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om kommunens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er

en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at kommunen ikke længere kan fortsætte driften.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om bl.a. det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen som omfatter siderne 8-54.

Vores konklusion om årsregnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Budgetloven.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Budgetloven.

Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Erklæring i henhold til anden lovgivning og øvrig regulering

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ledelsen er også ansvarlig for, at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler, der er omfattet af årsregnskabet. Ledelsen har i den forbindelse ansvar for at etablere systemer og processer, der understøtter sparsommelighed, produktivitet og effektivitet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er vores ansvar at gennemføre juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision af udvalgte emner i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision. I vores juridisk-kritiske revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de undersøgte dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i bevillinger, love og andre forskrifter samt indgåede aftaler og sædvanlig praksis. I vores forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af kommunen, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom i denne udtalelse.

Vi har ingen kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

3. Revisionsbemærkninger til årsregnskabet

Revisionsbemærkninger skal i henhold til lovgivningen afgives, såfremt revisor finder fejl i årsregnskabet og/eller mangler i overholdelsen af love og regler. Det er Deloitte's praksis at afgive revisionsbemærkninger, såfremt det vurderes, at der er behov for en politisk behandling af et givent forhold – herunder mangler i kontrolmiljøet, væsentlige fejl i årsregnskabet, væsentlige mangler i overholdelse af love og regler, væsentlige mangler og svagheder i kommunens økonomiske styring samt andre forhold, hvor en politisk behandling vurderes at kunne være relevant.

Revisionen har med afsæt heri givet anledning til følgende revisionsbemærkninger:

3.1. Årets revisionsbemærkninger

Årets revision har givet anledning til at afgive følgende nye revisionsbemærkninger. Omfanget og karakteren af revisionsmærkningerne er i høj grad præget af udfordringerne i tilknytning til implementering af det nye ERP-system og den tilhørende nye fælles offentlige kontoplan.

Der henvises til afsnit 4.1.2. for en nærmere beskrivelse af disse udfordringer.

Nr.	Revisionsbemærkning	Reference	Status
2019-01	Fejl og mangler i sagsbehandlingen på de sociale områder	3.1.1. 5.3.1.	Åben
2019-02	Sondring mellem drift og anlæg	3.1.2. 4.6.13.	Åben

3.1.1. Manglende kvalitet i sagsbehandlingen på de sociale områder

Vi har i forbindelse med vores udvidede revision af de sociale områder for 2019 i lighed med tidligere konstateret væsentlige mangler i kvaliteten i sagsbehandlingen på følgende områder:

- Offentlig hjælp
- Førtidspension
- Børne- og plejefamilieområdet

3.1.1.1. Generelle forhold – manglende overholdelse af notatpligtsregler

Reglerne om notatpligt fremgår af Landstingslov nr. 9 af 13. juni 1994 om offentlighed i forvaltningen § 6.

Notatpligten indebærer at der skal gøres notater i i afgørelsessager, når der mundtligt eller på anden måde modtages oplysninger om sagens faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, der er af betydning for sagens afgørelse. Pligten til at tage notat gælder også i forhold til væsentlige sagsbehandlingsaktiviteter.

Pligten til at tage notat er med til at sikre, at det efterfølgende kan klarlægges, hvad der er sket i sagen (dokumentationshensyn), og vil også kunne give mulighed for en effektiv kontrol med, om myndigheden har handlet korrekt (kontrolhensyn).

Sagsrevisionen viser på alle områder at journalnotater i stort omfang enten mangler eller er mangelfulde i forhold til bevillinger, udbetalinger, opfølgninger og øvrig kontakt med borgerne. Det er derfor vores anbefaling, at reglerne om notatpligt indskærpes på tværs af de sociale områder.

3.1.1.2. Offentlig hjælp

Vi har i forbindelse med vores revision af offentlig hjælp konstateret følgende forhold:

- Manglende dokumentation for økonomisk rådighedsberegning
- Manglende udarbejdelse af handleplaner
- Manglende opfølgning

3.1.1.3. Førtidspension

Vi har i forbindelse med vores revision af førtidspensionssager konstateret følgende forhold:

- Manglende/mangelfuld dokumentation for bevillingsgrundlaget
- Manglende revurdering af førtidspensionssager

3.1.1.4. Børnesager

Vi har i forbindelse med vores revision af børnesager konstateret følgende forhold:

- Manglende dokumentation for socialfaglige undersøgelser
- Manglende handleplaner
- Manglende dokumentation for børnesamtaler
- Manglende implementering af tilsynsbekendtgørelsen

3.1.1.5. Plejefamilieområdet

Vi har i forbindelse med vores revision af plejefamiliesager konstateret følgende forhold:

Manglende dokumentation for plejefamiliekontrakter og plejekontrakter på det enkelte barn samt opfølgning herpå. Derudover har vi konstateret at der i hovedparten af sagerne ikke forelå opdaterede plejefamilietilladelser.

Manglende implementering af tilsynsbekendtgørelsen

Forkert kontering af plejevederlag. Vi har konstateret at plejevederlag konteres på plejefamiliens cpr.nr., hvor det skal konteres på plejebarnets cpr.nr. Konsekvensen heraf er blandt andet, at det er vanskeligt at få et korrekt overblik over de samlede udgifter knyttet til det enkelte barn.

3.1.2. Sondring mellem drift og anlægsudgifter

I bevillingsstyringen sondres mellem driftsbevillinger og anlægsbevillinger. På samme vis sondres i Budgetloven mellem drift- og anlægsudgifter. I Budgetloven er fastlagt at driftsudgifterne maksimalt må udgøre 93 procent af indtægtsgrundlaget. Dermed bliver sondringen mellem drift og anlægsudgifter af øget vigtighed.

Ifølge konteringsvejledning defineres anlægsudgifter som udgifter til anskaffelser og forbedringer over 500.000 kr. (enkelt-aktiver eller større samlede anskaffelser), der vil bidrage til målopfyldelsen i mere end 3 år. Forbedringer er større udgifter, der knytter sig til et eksisterende aktiv (eksempelvis en bygning), hvor forbedringer øger det oprindelig aktivs levetid, kapacitet eller funktionalitet væsentligt.

Driftstilskud til helejede selskaber henhører således under driftsudgifter.

For så vidt angår kommunens regnskabsmæssige behandling af forudbetalinger og leje i tilknytning til aftaler om leje af bygninger med købsoption/pligt, så er denne p.t. uafklaret og bør derfor snarest søges afklaret via Budget- og Regnskabsrådet.

Sondringen starter allerede på budgetteringstidspunktet, idet udgifter der ikke opfylder foranstående kriterier må bevilges som anlægsudgifter.

Vi har ved revisionen af kommunens anlægsudgifter i 2019 konstateret, at en del af de udgifter, der er konteret under anlægsudgifter ikke lever op til foranstående kriterier.

Det endelige årsregnskab er korrigeret for de væsentligste af disse forhold.

Vi skal anbefale, at der tages initiativ til sikringen af korrekt bevilling og kontering fremadrettet.

3.2. Opfølgning på tidligere års revisionsbemærkninger

Vi har fulgt op på tidligere afgivne revisionsbemærkninger og forvaltningernes besvarelser heraf. Selvom bemærkningerne føres videre, er det vores opfattelse, at kommunen med vedtagelse af genopretningsplanen har igangsat relevante tiltag med henblik på at sikre, at revisionsbemærkningerne snarest muligt adresseres i tilstrækkeligt omfang på baggrund af en løbende indsats.

Nr.	Revisionsbemærkning	Reference	Status
2013-3	Manglende forretningsgangsbeskrivelser i tilknytning til opkrævning af brugerbetaling	3.2.1. 4.6.3.	Åben
2013-4	Mangler i lønadministrationen	3.2.2. 4.4.4.	Åben
2013-8	Bevillingsoverholdelse	3.2.3. 4.4.2.	Åben
2013-9	Manglende fagligt ledelsestilsyn	3.2.4. 4.3.1.	Åben
2013-12	Aflæggelse af anlægsregnskaber m.v.	3.2.5. 4.4.7.	Åben
2014-2	Svagheder og mangler i de generelle it-kontroller	3.2.6. 4.2	Åben
2017-01	Kvalitetssikring af rapportering i årets løb	3.2.7. 4.1.3.1.	Åben
2017-02	Manglende registrering af udlån/afmelding i depot.	3.2.8. 4.7.2.1.	Lukket
2018-01	Stort omfang af fejlkonteringer på såvel artskonti som formålsskonti	3.2.9. 4.5.3.	Åben
2018-02	Stort omfang af periodiseringsfejl. Drift/anlæg og "Forudbetalte udgifter"	3.2.10 4.7.8	Lukket
2018-03	Usikkerhed om opgørelsen af tilgodehavender	3.2.11. 4.7.3	Åben
2018-04	Manglende afstemninger af gæld til leverandører	3.2.12. 4.7.13	Lukket
2018-05	Manglende afstemninger af mellemværender med tilknyttede virksomheder	3.2.13. 4.7.14.	Åben
2018-06	Manglende afstemninger af mellemværende med Grønlands Selvstyre	3.2.14. 4.7.15.	Åben

2018-07	Manglende opfølgning på skyldige feriepenge	3.1.7. 4.7.18.	Lukket
2018-08	Manglende afstemning af lønninger samt skattepligtige sociale ydelser	3.1.8. 5.6.11.	Åben
2018-09	Formkrav til årsregnskab	3.1.9. 5.4.3.	Lukket
2018-10	Svækket intern kontrol i relation til administration af likvide midler	3.1.10. 5.7.9.	Lukket

3.2.1. Manglende forretningsgangsbeskrivelser i tilknytning til opkrævning af brugerbetaling (2013-3)

I revisionsberetningen for 2013 side 129 anførte vi følgende:

" Vi har stikprøvevis gennemgået forretningsgangene for opkrævning af brugerbetaling, huslejer m.v. på de forskellige forvaltningsområder.

Der er ikke på alle områder udarbejdet skriftlige forretningsgange for opkrævningen heraf, ligesom det er vores vurdering, at kontrollen af den løbende opkrævning er noget mangelfuld – både i forhold til, hvorvidt de opkrævede beløb er korrekte og hvorvidt de bogføres i den korrekte måned.

Vi anbefaler at der udarbejdes forretningsgangsbeskrivelser på disse områder – herunder i forhold til sikringen af korrekte opkrævninger. "

Der er fortsat ikke udarbejdet forretningsgangsbeskrivelser på de forskellige forvaltningsområder. I "Håndbog i Forvaltning og økonomistyring", der den 1. oktober 2014 erstattede det tidligere Kasse- og regnskabsregulativ fra 2008, er det dog fastsat, at sådanne skal udarbejdes.

Ledelsen oplyser, at der - i forbindelse med implementeringen af nyt ERP-system primo 2018 – vil blive udarbejdet forretningsgangsbeskrivelser på de relevante områder.

Dette er endnu ikke sket.

Vi fastholder vores anbefaling om, at der udarbejdes forretningsgangsbeskrivelser for opkrævningen af brugerbetaling.

Vi fastholder derfor denne del af vores revisionsbemærkning fra tidligere.

3.2.2. Mangler i lønadministrationen (2013-4)

Der er tidligere afgivet revisionsbemærkninger vedrørende lønadministrationen i forhold til:

- Mangelfulde forretningsgange og interne kontroller vedrørende overholdelse af beskrivelser, udsendelse og bruttolønlistes og håndtering af respons herpå samt løbende afstemninger af lønninger ifølge lønsystem, indberetning via Sulinal og bogføring i økonomisystem
- Mangelfuld sagsdokumentation vedrørende stamoplysninger som dokumentation for indplacering på korrekt overenskomst og skalatrin, berettigelse til tillæg, betalingsoplysninger
- Mangelfuld sagsdokumentation for variable løndele som overtid, feriefravær, sygefravær etc.

- Fejl i lønberegninger og deraf følgende mange udbetalinger af a'contolønninger og korrektion af lønberegninger

På trods af, at der løbende arbejdes med styrkelse af kommunens lønadministration viser revisionen af årsregnskabet for 2019, at flere af de anførte kritikpunkter fortsat er gældende.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning på området fra tidligere.

3.2.3. Bevillingsoverholdelse (2013-8)

I revisionsberetningen for 2013 side 138-139 afgav vi en revisionsbemærkning, da kommunen havde realiseret bevillingsoverskridelser i strid med styrelseslovens bestemmelser på en række af bevillingsområderne.

Kommunen har i 2019 realiseret et samlet mindreforbrug i forhold til bevillingen.

Samtidig er der afgivet en række tillægsbevillinger i løbet af året.

Vi vil derfor anbefale, at kommunens fokus på økonomistyring fastholdes/reableres og skærpes yderligere frem ad rettet, således behovet for tillægsbevillinger reduceres og sikringen af bevillingsoverholdelsen øges.

Der har fortsat i 2019 være usikkerhed om konteringen af indtægter og udgifter på formål (bevillingsområder). Det er dog vores vurdering, at disse usikkerheder løbende mindskes.

Dermed er det også på enkelte områder vanskeligt at vurdere omfanget af bevillingsoverskridelser. Det er dog vores vurdering, at disse usikkerheder er væsentligt mindre end i 2018.

Derfor indeholder vores revisionspåtegning heller ingen kritisk udtalelse om usikkerhed i tilknytning til bevillingskontrollen og dermed heller ikke i forhold til den økonomiske styring i 2019.

Ikke desto mindre kan det også i 2019 konstateres, at der er en række områder, der har overskredet deres bevillinger.

Vi skal derfor anbefale, at det igangsættes arbejde for at sikre en bedre og mere sikker økonomistyring fortsættes, idet dette er en forudsætning for at nedbringe omfanget af bevillingsoverskridelser.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning på området fra tidligere.

3.2.4. Manglende fagligt ledelsestilsyn (2013-9)

I revisionsberetningen for 2013 side 139-140 angav vi følgende om statsadministrationen og det faglige tilsyn:

" Der er generelt endnu ikke fagligt ledelsestilsyn i form af kvalitetssikring af sagsbehandlingen på områderne. Der udføres således ikke en egentlig kvalitetssikring af myndighedsafgørelser og de økonomiske beregninger der ligger til grund for udbetalinger til borgerne. Der er afgivet særskilt revisionsbemærkning herom i Beretning om revision af Selvstyrebalancen (se bilag 3).

Sagsrevisionen viser i øvrigt at sagsdokumentationen varierer en del i kvalitet. I nogle af de udvalgte sager indeholder sagsdokumentationen således ikke tilstrækkelige henvisninger til lovgrundlaget for den trufne afgørelse, ligesom dokumentationen for indhentelse af dokumentation og undersøgelse af modtagers indkomstforhold og andre relevante forhold ikke er tilstrækkelig.

Der er gennemført initiativer i form af udarbejdelse af procesbeskrivelser, indførelse af hjælpeskemaer og kompetenceudvikling, som ifølge det oplyste løbende forbedrer sagsbehandlingen på de enkelte områder.

Vi anbefaler at indsatsen for en styrkelse af sagsadministrationen fortsættes og gerne intensiveres yderligere.”

Der har på såvel børne- og ungeområdet som på voksenområdet været arbejdet med kvalitetssikring af sagsmaterialet, men der er fortsat ikke etableret et formelt og kontinuerligt ledelsestilsyn på disse områder – og der er derfor heller ikke sket afrapportering om resultaterne heraf i henhold til Håndbog i forvaltning og økonomistyring, afsnit 33.

Såvel Deloitte's sagsrevision som Selvstyrets Tilsyn har konstateret mangler i sagsdokumentation og overholdelse af tidsfrister, der kunne være opdaget af et fagligt ledelsestilsyn.

Samtidig kan et fagligt ledelsestilsyn udgøre et effektivt grundlag for den faglige kompetenceudvikling og forandringsledelse på områderne.

Det anbefales derfor, at indsatsen med etablering af et fagligt ledelsestilsyn prioriteres i det kommende år.

Vi fastholder vores revisionsbemærkning på området fra tidligere.

3.2.5. Aflæggelse af anlægsregnskaber m.v. (2013-12)

I revisionsberetningen for 2013 side 141 angav vi følgende:

” For så vidt angår anlægsprojekter, så skal der i henhold til kommunens Kasse- og Regnskabsregulativ (nu Håndbog i Forvaltning og økonomistyring) aflægges anlægsregnskab for hver enkelt anlægsbevilling senest i forbindelse med aflæggelsen af årsrapporten.

Årsrapporten indeholder ikke regnskaber for færdiggjorte anlægsprojekter i overensstemmelse hermed.

For anlægsprojekter med en bevilling over 2 mio.kr. skal der aflægges anlægsregnskab senest 3 måneder efter anlægsprojektets færdiggørelse, hvorefter dette skal oversendes til ekstern revision og forsynes med en revisionspåtegning.

Vi har derudover anmodet Forvaltningen for Miljø og Teknik om en oversigt over afgivne anlægsbevillinger fra og med 2009 til i dag med angivelse af projekternes færdiggørelse og dato for aflæggelse af anlægsregnskaber. Vi har ikke modtaget en sådan oversigt.”

Årsregnskabet for 2019 indeholder ikke en oversigt over forbruget på anlægsprojekter i regnskabsåret, ligesom der ikke er redegjort for konsekvenser af bevillingsafvigelse for kommunens fremtidige investeringsplaner.

Vi har i 2019 modtaget en række anlægsregnskaber til revision. Ingen af disse anlægsregnskaber er aflagt inden for den tidsfrist, der er fastsat i kommunens regelsæt herom.

Det er vores opfattelse, at der hermed er igangsat en proces med henblik på at sikre, at bestemmelserne i ”Håndbog i forvaltning og økonomistyring” efterleves.

De gældende bestemmelser for aflæggelse af anlægsregnskaber er uændrede i forhold til de ovenfor beskrevne bestemmelser i ”Kasse- og Regnskabsregulativet”.

Vi henviser til afsnit 6.4.5 om Ejendoms- og inventarfortegnelser, anlægsregnskaber m.m. for yderligere oplysninger på området.

Vi fastholder vores revisionsbemærkning på området fra tidligere.

3.2.6. Svagheder og mangler i de generelle it-kontroller (2014-2)

Ved IT-revisionen blev der i 2014 konstateret en række mangler, herunder især i forhold til adgangen til brugersystemer m.v.

Der har løbende været arbejdet med dette – herunder i relation til det nye ERP-system. Vores gennemgang af generelle IT-kontroller viser dog, at der fortsat er en række svagheder, der bør adresseres.

En stadig større del af kommunens IT-drift varetages af eksterne organisationer, hvorfor kommunen gennem løbende indhentelse af oplysninger fra disse bør sikre sig, at den eksterne driftsafvikling er omfattet af en forsvarlig sikkerhed.

Bemærkningen er yderligere uddybet i afsnit 4.2.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning på området fra tidligere.

3.2.7. Kvalitetssikring af rapportering i årets løb (2017-01)

I revisionsberetning for 2017 afgav vi følgende bemærkninger.

Kommuneqarfik Sermersooq udarbejder månedsregnskaber og kvartalsregnskaber. Revisionen viser, at disse ikke kvalitetssikres i tilstrækkelig grad i form af:

- *Opfølgning på tilgodehavender*
- *Afstemning af leverandørgæld*
- *Decentralt økonomisk vurdering og opfølgning*

Dette indebærer en øget risiko for fejl og mangler i ledelsens beslutningsgrundlag. Derudover medfører det en risiko for, at truende bevillingsafvigelser overses og de nødvendige tiltag dermed ikke iværksættes rettidigt.

Vi vil derfor anbefale, at der tages initiativ til sikring af, at kommunens regler i "Håndbog for forvaltning og økonomistyring" overholdes på disse områder.

Der er løbende gennem 2019 sket væsentlige forbedringer på dette område. Der er fortsat en række uafklarede forhold, men det er vores vurdering, at økonomiafdelingen løbende arbejder med en afklaring af disse forhold, men ofte er afhængige af oplysninger og handlinger fra samarbejdspartnere – herunder Selvstyret.

Fokus har især været på afstemning og afklaring af poster på balancen – og arbejdet med løbende opfølgning på driftsposter, herunder opdagelse og rettelser af fejlkonteringer kan fortsat styrkes. Derfor foretages der fortsat ganske mange om- og efterposteringer i tilknytning til aflæggelsen af årsregnskabet.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning på området.

3.2.8. Manglende registrering af udlån/afmelding i depot (2017-02)

I revisionsberetningen for 2017 skrev vi følgende:

Kommunen har i 2017 udliciteret administrationen af kommunens langfristede udlån til Grønlandsbanken.

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet har vi modtaget en opgørelse fra banken, der viser de i banken registrerede udlån. Af denne opgørelse fremgår der tre pantebreve til en samlet sum på ca. 25 mio. kr., hvor de bagvedliggende udlån ikke fremgår af kommunens opgørelse af langfristede udlån. Der er derfor usikkerhed om, hvorvidt disse lån burde være optaget i kommunens årsregnskab.

Det er aftalt med kommunen, at de bagvedliggende lånedokumenter skal eftersøges, således forholdet regnskabsmæssigt kan bringes på plads i 2018.

Der er således en risiko for, at kommunens langfristede tilgodehavender er højere end de 301 mio. kr., der fremgår af årsregnskabet.

Der har været arbejdet med en afklaring heraf gennem hele 2019 og starten af 2020 og det er vores vurdering, at der nu er overblik over kommunens langfristede tilgodehavender.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

3.2.9. 2018-01 Stort omfang af fejlkonteringer på såvel artskonti som formålkonti

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Der er et stort antal fejlkonteringer på såvel artskonti som formålkonti.

Omfanget af fejl viser, at der har været en grundlæggende mangel på indsigt i og forståelse af den nye registreringsramme (kontoplan). Dette er igen udtryk for en utilstrækkelig uddannelse af organisationen forud for implementeringen af registreringsrammen.

Administrationen har i forbindelse med årsafslutningen gennemført et stort oprydningsarbejde med fokus på fejlposter af enkelttransaktioner på mere end 1 mio.kr. Dette arbejde har medført et stort antal omposter og dermed også styrket kvaliteten af regnskabsgrundlaget, således dette kan danne grundlag for udarbejdelsen af et regnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt.

I forhold til det formålsopdelte regnskab er der dog fortsat stor usikkerhed om, hvorvidt indtægter og udgifter for de enkelte formål er opgjort korrekt, ligesom der også er usikkerhed i forhold til budgetternes placering på afdelinger. Dermed er der også usikkerhed om, hvorvidt grundlaget for bevillingskontrollen er korrekt."

Der er i 2019 arbejdet med at imødegå et tilsvarende niveau af fejl. Det er vores vurdering at konteringssikkerheden er blevet væsentligt forbedret i 2019. Det er dog fortsat vores vurdering at omfanget af fejlposter er for højt.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere..

3.2.10. 2018-02 Stort omfang af periodiseringsfejl

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Revisionen af "Periodeafgrænsningsposter" samt revision af bilag i 2019 viser en række betydelige fejl i periodiseringen af kommunens udgifter for 2018.

En række af disse er konkret flyttet fra driftskonti og anlægskonti til de nævnte konti i forbindelse med årsafslutningen.

Det er vores vurdering, at dette primært er begrundet i en manglende forståelse for kommunen regnskabsprincipper.

Kommunen har besluttet at korrigere det regnskab, som Kommunalbestyrelsen oversendte til revision på mødet den 27.08.2019.

De konstaterede periodiseringsfejl er således korrigeret, hvilket har ændret regnskabsresultatet for 2018 fra et overskud på 4,9 mio.kr. til et underskud på 60,2 mio.kr.

Det skal indskærpes, at der tages initiativ til sikring af, at dette ikke sker fremadrettet.”

Revisionen af årsregnskabet for 2019 viser at periodiseringen mellem regnskabsårene 2019 og 2020 i al væsentlighed er foretaget korrekt.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

3.2.11. 2018-03 Usikkerhed om opgørelsen af tilgodehavender

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

”Der er usikkerhed om opgørelsen af tilgodehavender hos borgere og virksomheder.

I forbindelse med overgangen til nyt ERP-system blev alle enkelttilgodehavender overført debitor for debitor. Sammenhængen mellem debitormodul og finansmodul blev imidlertid ikke sikret, hvorfor det efterfølgende har været vanskeligt, at dokumentere sammenhængen mellem summen af tilgodehavender 01.01.2018 ifølge debitormodulet og åbningssaldoen ifølge finansmodulet.

Samtidig svigtede betalingsadministrationen især i første halvdel af 2018, hvorfor der blev genereret et meget stort antal betalinger, der ikke blev bogført i takt med, at de indgik på kommunens bankkonti.

På trods af en stor indsats fra mange parter er der fortsat et større antal åbentstående poster, hvilket skaber en usikkerhed om tilgodehavenderne hos de enkelte debitorer.

Opgør man forskellen mellem finansmodulet og debitormodulet for alle posteringer uden tidsbegrænsninger er saldoen ifølge debitormodulet ca. 7 mio.kr. STØRRE end ifølge finansmodulet.

Opgør man differencen isoleret set pr. 31.12.2018 er saldoen ifølge debitormodulet ca. 7 mio.kr. MINDRE end ifølge finansmodulet.

Endvidere er der tvivl om, hvorvidt de rigtige beløb er sendt til inddrivelse via Inddrivelsesenheden. Der er ikke foretaget afstemning af beløb stående til inddrivelse ifølge kommunen og ifølge Inddrivelsesenheden.

Dermed er der også usikkerhed om dette beløb.

Dermed er der også usikkerhed om, hvorvidt kommunen har fået registreret alle beløb, der ifølge Inddrivelsesenheden burde være afskrevet i 2018. Vi har noteret os, at der i 2019 er modtaget meddelelser fra Skattestyrelsen om afskrivning af tilgodehavender for ca. 12,2 mio.kr.

Afskrivningerne vedrører i al væsentlighed de tilgodehavender, der var opført i regnskabet pr. 31.12.2018.

Den endelige udgave af årsregnskabet for 2018 er korrigeret herfor.

Der er redegjort for disse usikkerheder i kommunens regnskab, ligesom vi har valgt at fremhæve denne usikkerhed i vores revisionspåtegning.”

Revisionen af årsregnskabet for 2019 viser at der er sammenhæng mellem debitor modul og finans modul, ligesom såvel den løbende regningsudskrivning som modtagelse af betalinger er gennemført uden de vanskeligheder der blev konstateret i 2018.

Revisionspåtegningen indeholder derfor heller ingen fremhævelse herom i årsregnskabet for 2019.

Der er dialog med Inddrivelsesenheden om opgørelsen af de tilgodehavender som kommunen har sendt til Inddrivelsesenheden og de tilgodehavender som Inddrivelsesenheden arbejder med at inddrive.

Dette er fortsat ikke fuldt afklaret.

Vi fastholder derfor denne del af vores revisionsbemærkning fra tidligere, mens de resterende elementer betragtes som værende afklaret.

3.2.12. 2018-04 Manglende afstemninger af leverandørgæld

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Pr. 31.12.2018 er saldoen ifølge finansmodulet ca. 0,6 mio.kr. større end ifølge kreditormodulet

Der er først i løbet af 2019 taget initiativ til afstemning af kreditorer til kontoudtog fra kreditorer, hvor enkelte kreditorer er afstemt pr. 31.12.2018 og nogle senere i løbet af 2019.

Dette giver således også en usikkerhed om, hvorvidt leverandørgælden er opgjort på en retvisende måde. Hvis der er fejl heri, så vil det typisk også påvirke drifts- og/eller anlægsudgifterne og dermed også bevillingskontrollen.

Vi har gennemgået bilag for udvalgte driftskonti i 2019 og har derved kunnet konstatere en række regninger, der burde være medtaget i 2018 regnskabet.

Disse er efterposteret i det korrigerede regnskab.

Vi vil naturligvis anbefale, at der tages initiativ til dels løbende afstemning af kreditorer, dels til bedre kvalitetssikring af årsafslutningen ved gennemgang af nyt års bilag frem til aflæggelsen af årsregnskabet."

Der er nu skabt sammenhæng mellem kreditormodul og finans modul ligesom der løbende arbejdes med afstemning af gæld til leverandører.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

3.2.13. 2018-05 Manglende afstemning af mellemværende med tilknyttede virksomheder

Tidligere års revisionsbemærkning betragtes som værende afklaret.

I 2019 har vi imidlertid modtaget en afstemning af tilgodehavende hos Iserit udvisende en saldo på 6.661 t.kr. hos kommunen, mens Iserit oplyser en gæld på 29 t.kr. og der er således en difference på 6.632 t.kr. Differencen er ikke blevet nærmere afklaret, og vi har listet den som ikke-korrigeret fejl i afsnit 7.3.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere.

3.2.14. 2018-06 Manglende afstemning af mellemværende med Grønlands Selvstyre

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"På samme måde bør det være muligt, at gennemføre en afstemning af mellemværendet med Grønlands Selvstyre.

Mellemværendet med Selvstyret er fordelt på en lang række debitor, kreditor og finanskonti og det er derfor vanskeligt at få overblik over det samlede mellemværende.

På samme måde som med tilknyttede virksomheder er det af stor vigtighed, at der er sammenhæng i mellemværender samt indtægter og udgifter i de enkelte regnskabsår.

I 2018 regnskabet indgår således ca. 9 mio.kr. i betaling vedrørende ERP-systemet 2017, mens det af bogføringen for 2019 fremgår at der i januar 2019 er betalt ca. 5 mio.kr. vedrørende ophold på Selvstyrets døgntilbud i december 2018. Disse periodiseringsfejl indgår i de periodiseringsfejl, der er omtalt i afsnit 3.1.4.

Det endelige regnskab for 2018 er dog korrigeret for konstaterede periodiseringsfejl mellem 2018 og 2019.

Det er vigtigt for såvel, at sikre en korrekt periodisering af regnskaberne i de to enheder – og for at understøtte Grønlands Statistik i arbejdet med opgørelsen af den samlede, offentlige økonomi i Grønland.

Vi skal anbefale, at der tages initiativ til en samlet afstemning af mellemværenderne mellem kommune og Selvstyre. Afstemningen bør foregå minimum en gang årligt, men gerne kvartalsvis, hvilket vi vurderer ville lette arbejdet væsentligt."

Der er etableret en dialog med Selvstyret herom, men det er endnu ikke lykkedes for parterne at få etableret en procedure der sikrer udveksling af oplysninger, der gør det muligt at dokumentere sammenhængen mellem kommunens og Selvstyrets registreringer.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere.

3.2.15. 2018-07 Manglende opfølgning på skyldige feriepenge

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Der er ikke efter overførslen af data fra det gamle økonomisystem til ERP-systemet foretaget opfølgning på skyldige feriepenge..

Ud af den samlede gæld på 23 mio.kr. er ca. 17 mio.kr. mere end 5 år gamle. Disse feriepenge skulle ifølge feriepengeloven være:

- *Aktiv søgt afregnet til den berettigede modtager*
- *Hvis dette ikke var muligt, skulle feriepenge være afregnet til de feriefonde som de berettigede modtagere var tilknyttet*
- *Og hvis dette heller ikke var muligt, så skulle de være afskrevet (indtægtsført).*

Vi skal naturligvis anbefale, at der tages stilling til, hvad der skal ske med de skyldige beløb, herunder hvorvidt det er muligt at finde frem til de retmæssige modtagere af feriepengene."

Kommunen har i 2019 fået afklaret en stor del af de skyldige feriepenge, hvorfor der nu udestår en mindre uafklaret saldo.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

3.2.16. 2018-07 Manglende afstemning af lønninger og skattepligtige sociale ydelser

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Udbetaling af lønninger såvel som skattepligtige sociale ydelser sker via kommunens lønsystem.

For at sikre såvel sammenhængen mellem lønsystem og finanssystem samt korrekt indberetning af indkomster og tilbageholdte A-skatter er det afgørende, at der løbende sker afstemning mellem disse tre systemer.

Disse afstemninger har ikke været foretaget i 2018 og afstemningen pr. 31.12.2018 er først udarbejdet i efteråret 2019, idet vi har assisteret kommunen med udarbejdelsen heraf.

Afstemningen udviser en ikke forklaret difference på i alt 3,1 mio.kr. fordelt på forskellige løn- og overførselstyper, men primært vedrørende A-indkomst.

Det skal indskræpes at der løbende foretages afstemning mellem lønsystem, finanssystem og indberetninger til Sulinal."

Der er i sidste halvdel af 2019 og i 2020 arbejdet på løbende at få udarbejdet afstemningerne, men dette er endnu ikke lykkedes fuldt ud.

Afstemningen mellem systemerne er derfor også i 2019 først udarbejdet ved årsafslutningen. Der er i afstemningen mellem AX og indberetning til Sulinal en difference på 5,5 mio. kr. som er uafklaret. Forholdet er noteret som ikke-korrigeret fejl i afsnit 7.3.

Vi fastholder derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere.

3.2.17. 2018-09 Formkrav til årsregnskab

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Kommunens årsregnskab skal aflægges af Økonomi- og Erhvervsudvalget senest 30.04 efter regnskabsårets udløb.

Årsregnskabet er aflagt på mødet den 20.04.2020 og behandlet samt videresendt til revision på møde i Kommunalbestyrelsen den 28.04.2020.

Årsregnskabet er således aflagt for sent i forhold til gældende tidsfrister.

Årsregnskabet indeholder ikke de krævede regnskabsforklaringer på bevillingskontoniveau af årsager, ligesom oversigten over eventualrettigheder og forpligtelser er mangelfuld, idet den ikke indeholder konkrete beløbsangivelser."

Årsregnskabet for 2019 er aflagt af Økonomi- og Erhvervsudvalget og der efter videre sendt til revisionen inden for de gældende tidsfrister.

Der er i 2019 udarbejdet et bilagshæfte til årsregnskabet med detaljerede regnskabsforklaringer på bevillingskontoniveau.

Der har fortsat været vanskeligheder med udarbejdelsen af oversigten over eventualrettigheder og forpligtelser, da kommunen ikke procedurer der sikrer, at kontrakter indsamles og opbevares centralt i organisationen.

Der indgår dog nu en oversigt, der på overordnet niveau redegør for kommunens eventualforpligtelser. Oversigten bør imidlertid udarbejdes, så der også fremgår konkrete beløbsstørrelser.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

3.2.18. 2018-10 Svækket kontrol i relation til administration af likvide midler

Vi afgav i 2018 følgende revisionsbemærkning:

"Ved revisionen af likvide midler er det konstateret, at der udestod en difference mellem bogførte saldi og oplysninger ifølge banken på 6,8 mio.kr.

Der er endvidere konstateret en række svagheder i kontrollerne i tilknytning til administrationen af likvide midler. Der drejer sig om:

- *Først og fremmest har der i store dele af 2018 været et meget stort antal åbenstående poster på de foretagne afstemninger, hvilket giver stor risiko for at hverken bevidste eller ubevidste fejl opdages.*
- *Manglende kontrol af foretagne afstemninger*
- *Manglende afmeldinger af bankfuldmagter ved fratræden*
- *For mange adgange til drev, hvor betalingsfiler opbevares ved overførsel mellem finans- og betalingssystem*
- *Manglende kontroloptællinger af likvide beholdninger*

En sådan svækkelse af den interne kontrol i tilknytning til administration af likvide beholdninger øger risikoen for såvel ubevidste som bevidste fejl. Som eksempler herpå kan nævnes dobbeltbetalinger til leverandører eller uberettiget brug af kommunens midler.

Vi har ikke ved revisionen konstateret bevidste fejl i tilknytning hertil.

Vi er bekendt med, at der er sket betydelige forbedringer i likvidadministrationen i 2019, herunder i forhold til løbende udarbejdelse af afstemninger."

Revisionen af årsregnskabet for 2019 har vist, at der nu løbende foretages afstemning af alle væsentlige likvidkonti.

Vi betragter derfor vores revisionsbemærkning fra tidligere som værende afklaret.

4. Finansiell revision

Formålet med den finansielle revision er, at vurdere hvorvidt årsrapporten giver et retvisende billede af den økonomiske udvikling i året samt af status ved afslutningen af regnskabsåret – opgjort efter de gældende regnskabsprincipper for kommuner.

Med udgangspunkt i Styrelseslovens bestemmelser og revisionsaftalen har vi foretaget en vurdering af revisionsopgavens indhold og omfang.

Revisionen er baseret på en forventning om, at der er tilrettelagt et velfungerende internt kontrolsystem og en pålidelig bogføring.

Dette indebærer, at det overordnede kontrolmiljø og de organisatoriske rammer understøtter et velfungerende ledelses- og kontrolsystem, og at der på de enkelte aktivitetsområder er beskrevet og implementeret interne kontroller, som reducerer risikoen for væsentlige fejl til et acceptabelt niveau.

4.1. Kontrolmiljø

Områder markeret med grønt er udtryk for, at dette er særlige fokuspunkter i revisionen.

4.1.1. Kontrolmiljø og ledelsens prioritering

Ambitionerne for kommunens overordnede kontrolmiljø er fastlagt i Håndbog i forvaltning og økonomistyring.

Ved vedtagelsen af Håndbogen var det ledelsens forventning, at de beskrevne forretningsgange og interne kontroller ville være implementeret ved udgangen af 2016.

Håndbogens bestemmelser er fortsat ikke implementeret. Med det nye ERP system er det blevet muligt, at indføre nye digitale kontroller.

Vi vil derfor anbefale, at Håndbogen opdateres og at der derefter sikres en reel implementering heraf.

4.1.2. Risikostyring

Der foretages ikke p.t. strukturerede og systematiske vurdering af risici som følge af bevidste eller ubevidste handlinger i henhold til Håndbog i forvaltning og økonomistyring bilag 8.

4.1.2.1. Drøftelser med ledelsen om besvigelser

Håndbog i Forvaltning og økonomistyring, afsnit 18 og bilag 8 fastlægger reglerne for kommunens risikostyring.

Kommunens risikostyringspolitik er imidlertid endnu ikke implementeret.

I forbindelse med planlægning af vores revision har vi forespurgt ledelsen om risikoen for besvigelser.

Ledelsen anerkender over for os, at det meget svækkede kontrolsystem i 2018, har medført en øget risiko for væsentlig fejlinformation i årsrapporten, herunder fejlinformation forårsaget af besvigelser.

Ledelsen har oplyst, at den ikke har kendskab til besvigelser eller igangværende undersøgelser af formodede besvigelser, som ikke allerede er oplyst til revisor.

Vi skal bemærke, at vi ikke under vores revision har konstateret fejl i årsrapporten som følge af besvigelser, men at dette ikke er en garanti for at sådanne måtte have fundet sted.

I 2019 er vi – i lighed med tidligere år – blevet kontaktet af ledere i kommunen, der har gjort os opmærksomme på enkeltsager med medarbejdere, der er afskediget som følge af faktisk foretagne besvigelser eller mistanke om besvigelser.

Vi anbefaler, at ledelsen tager relevante tiltag til at sikre en struktureret og systematisk kortlægning af risici for besvigelser, herunder risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet som følge heraf.

Vi har noteret os, at kommunen har etableret en whistle-blower ordning, der gør det muligt for medarbejdere, at henvende sig med viden eller mistanker om besvigelser.

Ifølge Økonomi- og planlægningsafdelingen har denne ordning ikke været benyttet i 2019 i væsentligt omfang. Det kunne overvejes, at gennemføre en oplysningskampagne om ordningen, da en manglende anvendelse kan være begrundet i et manglende kendskab.

Det er dog fortsat vores vurdering, at der er behov for et mere struktureret og organiseret arbejde med området, der modsvarer kommunens størrelse og kompleksitet.

Informationssystemet bør efter vores vurdering desuden omfatte øvrige personalesager, hvor brud på kommunens retningslinjer medfører afskedigelse.

4.1.3. Kontrolaktiviteter og ledelsestilsyn

Der er etableret en række overordnede kontroller såvel som kontroller i de enkelte forretningsprocesser.

Disse har dog kun i meget begrænset omfang været udført i store dele af 2019.

4.1.3.1. Kvalitetssikring af månedsregnskaber og budgetopfølgning

De budgetansvarliges månedlige budgetopfølgning er en meget væsentlig kontrol – både i forhold til regnskabets retvisende billede og i forhold til den løbende økonomistyring.

Der har ikke været udarbejdet månedsregnskaber og/eller valide kvartalsregnskaber i 2019, hvorfor den overordnede budgetkontrol ikke har været effektiv.

Der er ultimo 2019/primo 2020 etableret et ledelsesinformationssystem, der understøtter dette arbejde og det er vores vurdering, at dette i 2020 har nået et forsvarligt niveau.

Vi anbefaler dog, at dette arbejde fortsat styrkes frem ad rettet.

På baggrund af udviklingen ultimo 2019 og primo 2020 har vi dog vurderet, at vores revisionsbemærkning herom i revisionsberetningen for 2018 kan betragtes som værende lukket.

4.1.4. Information og kommunikation, forretningsgangsbeskrivelser

Et velfungerende kontrolmiljø, effektive forretningsgange og forsvarlige interne kontroller er grundlæggende elementer i en effektiv administration – og er samtidigt det bedste værn mod fejl og mangler i det datagrundlag, der løbende lægges til grund for direktionens og politikernes beslutninger – samt aflæggelsen af et retvisende årsrapport.

Samtidig er det afgørende i en så stor organisation som Kommuneqarfik Sermersooq, at forretningsgange og interne kontroller er skriftlige – både for at understøtte kommunikationen heraf til alle relevante parter og for at mindske videnstab ved udskiftninger blandt ledere og medarbejdere.

I 2014 udarbejdede og besluttede kommunen "Håndbog i økonomistyring og forvaltning".

En stor del af de retningslinjer, der er beskrevet i Håndbogen er ikke blevet implementeret, herunder henvisning til forventningen om et nyt ERP system.

Det er vores vurdering, at der er behov for en gennemgribende opdatering af Håndbogen med afsæt i det nye system og de dertil knyttede processer.

Indsatsen på området handler således fortsat både om ledelse, dokumentation, kompetenceudvikling, kommunikation og opfølgning.

Vi har afgivet en revisionsbemærkning om mangler i kommunens beskrivelse af forretningsgange.

4.1.5. Monitorering

Der har i store dele af 2019 ikke været fulgt op på udførelsen af de designede kontroller. Controllerafdelingen har dog et stadig øget fokus herpå.

4.1.6. Sammenfattende om kontrolmiljøet

2019 har fortsat været præget af implementeringen af det nye ERP-system og de udfordringer dette skabte i 2018.

Med en fortsat stor indsats fra administrationens side, er kontrolmiljøet løbende styrket i løbet af året, herunder i form af løbende afstemninger af eksempelvis likvide midler m.v.

Det bedste værn mod såvel ubeviste som beviste fejl og mangler i forvaltningen er design og implementeringen af et effektivt kontrolmiljø.

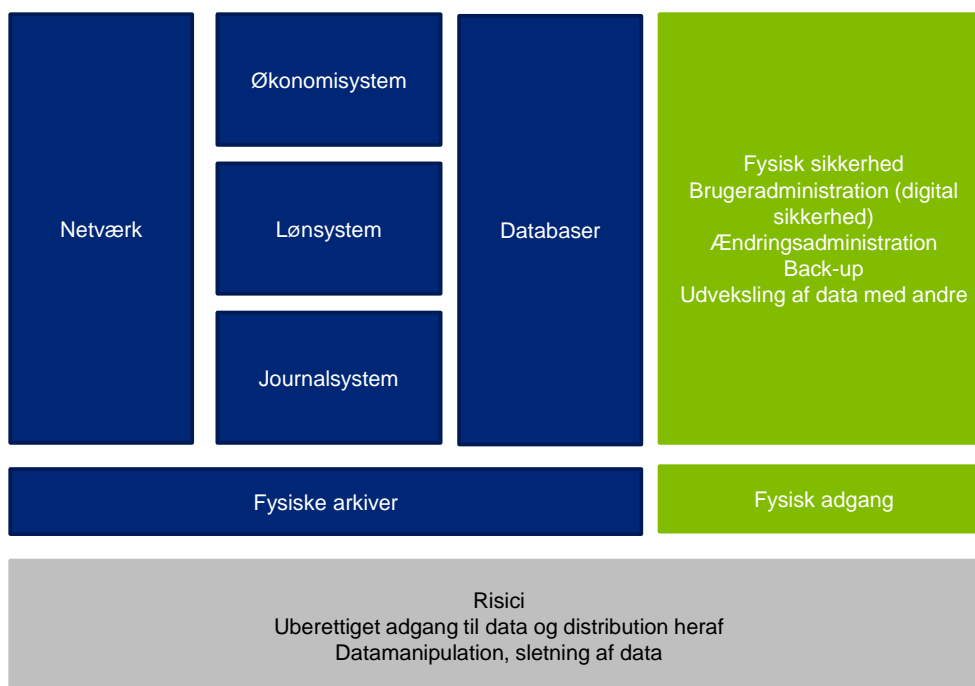
I 2018 har kontrolmiljøet som nævnt været af en sådan karakter i store dele af året, at man næppe ville opdage selv ganske væsentlige fejl og mangler.

Vi skal understrege, at ovennævnte bemærkninger ikke er udtryk for, at vi under vores revision har konstateret konkrete forhold, der kunne indikere uregelmæssigheder eller besvigelser, men de skal ses som en understregning af, at funktionsadskillelse normalt er et væsentligt led i en virksomheds interne kontrol.

Kontrolmiljøet har dog samlet set fortsat ikke et niveau, hvor vi har kunnet basere vores revision på test af interne kontroller og derfor har været nødt til at udføre test af enkelttransaktioner.

4.2. Gennemgang af generelle it-kontroller

Generelle it-kontroller er de kontroller, som ledelsen har etableret i og omkring kommunes væsentlige it-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret samt sikker it-anvendelse og dermed understøtte en pålidelig databehandling i it-baserede forretningsprocesser.

Områder markeret med grønt er udtryk for, at dette er særlige fokuspunkter i revisionen.

Vi har i forbindelse med revisionen opdateret vores kendskab til kommunens it-anvendelse med henblik på generel vurdering af it-kontrolmiljøet og vurdering af risici for væsentlige fejl i årsregnskabet.

Vi har således gennemgået udvalgte generelle it-kontroller for design og implementering.

På baggrund af vores revision af udvalgte it-kontroller for Kommuneqarfik Sermersooq, har vi identificeret følgende områder til forbedring:

- Der bør udarbejdes og implementeres formelle procedure for håndteringen af ændringer til AX, som skal sikre at ændringer risikovurderes og prioriteret i ændringsanmodninger, at der ved ændringer bliver foretaget test og godkendelse heraf, inden ændringen ligger i produktion og at der er etableret betryggende funktionsadskillelse i ændringsprocessen.
- Der bør blive foretaget en komplet mapping af alle schedulerede jobs der afvikles i AX, med henblik på at man med afsæt i en risikovurdering af disse jobs kan fastsætte niveauet for adgang og efterkontrol.
- Vi anbefaler, at der træffes konkrete aftaler med outsourcing-leverandørerne Comby og Kimik:IT om tilvejebringelse af revisionserklæring for de outsourcete områder.

På samme måde gælder anbefalingen Selvstyrets Økonomi- og Personalestyrelse, der forestår driften af lønssystemet samt den fælles offentlig IT-enhed, der forestår en række opgaver i forhold til ERP-systemet.

Vi har derfor fastholdt vores revisionsbemærkning for området.

4.3. Årsrapport – formelle krav

4.3.1. Form og indhold

Kravene til kommunens regnskabsaflæggelse fremgår dels af Inatsisartutlov nr. 26. af 28. november 2016 om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber, dels af bekendtgørelse nr. 3 af 3. februar 2012 om kommunernes budgetlægning, likviditet, regnskab, revision samt kasse- og regnskabsvæsen.

De konkrete krav til regnskabets opstilling og indhold er ganske få – og vi har kontrolleret, hvorvidt disse er overholdt.

4.3.2. Periodisering

Det fremgår af bekendtgørelsen, at regnskabet skal indeholde forbrug og indtægter vedrørende regnskabsåret frem til udgangen af februar måned i året efter regnskabsåret.

4.3.3. Kontering

I forbindelse med implementeringen af ERP-systemet er hele registreringsrammen (kontoplanen) også ændret.

4.4. Årsrapport – ledelsens beretning

Vi har gennemlæst ledelsesberetningen, omfattende regnskabs sider 8-54, og sammenholdt de afgivne oplysninger med vores kendskab til kommunen.

Der er fortsat usikkerheder i forhold til konteringen på formål, herunder sammenhængen mellem budget og forbrug. Det er dog vores vurdering, at dette i løbet af 2019 er reduceret væsentligt.

4.5. Årsrapport – anvendt regnskabspraksis

Beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis er efter vores vurdering tilstrækkelig, men det skal anbefales, at beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis i 2020 opdateres fuldt ud til de nye regnskabsposter og fælles offentlige konteringsregler.

4.6. Årsrapport – resultatopgørelsens poster

4.6.1. Skatter, 1.490 mio.kr.

Personskatter, selskabsskatter og udbytteskatter er afstemt til meddelelser fra Skattestyrelsen uden bemærkninger.

Personskatter indeholder en positiv regulering for tidligere år på netto ca. 37 mio.kr. I henhold til gældende regnskabsprincipper indregnes disse i det år, hvori de afregnes til kommunen.

4.6.2. Udligning og tilskud, 526 mio.kr.

Udligning og tilskud er afstemt til Finanslove samt opgørelser modtaget fra Skattestyrelsen.

Bloktilskuddet udgør 523 mio.kr., mens Kommuneqarfik Sermersooq i 2019 netto har betalt ca. 17 mio.kr. til udligningen mellem kommunerne.

En del af de modtagne bloktilskud er øremærkede til bestemte formål. Vi har forespurgt kommunen om opgørelser, der dokumenterer at kommunen har anvendt de forudsatte midler til de angivne formål.

Kommunen udarbejder ifølge det oplyste ikke p.t. sådanne opgørelser. Vi vil anbefale, at dette sker fremadrettet, således kommunen kan dokumentere den korrekte anvendelse af de øremærkede midler.

4.6.3. Takstopkrævninger, 51 mio.kr.

Vi har stikprøvevis gennemgået forretningsgangene for opkrævning af brugerbetaling m.v. på de forskellige forvaltningsområder og foretaget stikprøvevis kontrol af de foretagne opkrævninger og takstfastsættelsen.

Af Håndbog i forvaltning og økonomistyring fremgår det, at der skal udarbejdes forretningsgangsbeskrivelser for opkrævning af brugerbetaling og andre indtægter.

Dette er endnu ikke sket.

Vi fastholder derfor revisionsbemærkningen herom.

4.6.4. Indtægter ved salg af varer og tjenester 52 mio.kr.

Indtægter ved salg af varer og tjenester omfatter indtægter fra en bred vifte af aktiviteter, herunder entreindtægter i svømmehal og museum, betaling for snerydning for private, asfaltering for private, indtægter fra byggemodning, lejeindtægter m.v.

Vi har stikprøvevis revideret disse indtægter til underliggende dokumentation.

Af Håndbog i forvaltning og økonomistyring fremgår det, at der skal udarbejdes forretningsgangsbeskrivelser for opkrævning af brugerbetaling og andre indtægter.

Dette er endnu ikke sket.

4.6.5. Andre indtægter 1 mio.kr.

Andre indtægter omfatter primært indtægter fra salg af arealer. Indtægter vedrørende byggemodning blev i 2018 præsenteret her, men er i 2019 ført som en del af indtægter ved salg af varer og tjenesteydelser. Indtægterne ved byggemodning udgør i 2019 i alt 6 mio.kr.

Af Håndbog i forvaltning og økonomistyring fremgår det, at der skal udarbejdes forretningsgangsbeskrivelser for opkrævning af brugerbetaling og andre indtægter.

Dette er endnu ikke sket.

4.6.6. Afskrivninger 17 mio.kr.

Afskrivninger omfatter afskrivninger af kommunens tilgodehavender hos borgere og virksomheder.

Afskrivning sker først på det tidspunkt, hvor tilgodehavendet endeligt må anses for tabt – enten på grund af forældelse, dødsfald eller konkurs.

Afskrivninger bogføres primært på baggrund af meddelelser fra Inddrivelsesenheden under Skatte-styrelsen.

Opgørelse af tilgodehavender sendt til inddrivelse via Inddrivelsesenheden og kommunens egne registreringer er ikke afstemt i året.

4.6.7. Lovregulerede ydelser til brugere samt refusion fra Selvstyret – netto 115 mio.kr.

Overførsler til personer omfatter en lang række ydelser til personer i henhold til en række love på socialområdet.

Vi har stikprøvevis påset hjemmelsgrundlaget for kommunens afholdelse af den pågældende ydelse samt periodiseringen heraf.

Som det fremgår under afsnittet om juridisk-kritisk revision har vi ved revisionen konstateret, at grundlaget for afholdelsen af udgifterne ofte er mangelfuldt dokumenteret.

Der ud over er der konstateret eksempler på, at der fra administrationens side er udbetaling ydelser og/eller betalt regninger vedrørende sociale foranstaltninger uden der foreligger en bevilling til dette fra en sagsbehandler.

Det skal derfor indskræpes, at der kun afholdes udgifter i henhold til sociallovgivningen efter fornøden sagsbehandling, afgørelse og dermed hjemmel til afholdelse af udgiften.

Hovedparten af disse ydelser udbetales via lønsystemet og det er påset, at der er sket korrekt periodisering af kørsler fra lønsystemet.

4.6.7.1. Refusioner

For så vidt angår en række ydelser på social- og beskæftigelsesområdet kan der hjemtages refusion fra Selvstyret.

Det er påset at refusionsprocenten for de relevante ydelser svarer til den lovhjemlede refusionsprocent for ydelsen.

4.6.8. Direkte udgifter til opgaveløsning 58 mio.kr.

Direkte udgifter til opgaveløsningen omfatter udgifter ved kommunens egen løsning af direkte borgerrettede opgaver, hvor udgifterne i høj grad varierer efter aktiviteten på området.

Der er foretaget en udvidet stikprøverevision på området uden andre kommentarer end den generelle kommentar om kendskab til – og forståelse af – den nye registreringsramme og omfanget af fejlkonteringer.

4.6.9. Takstbetalinger til eksterne leverandører 316 mio.kr.

Takstbetalinger til eksterne leverandører omfatter primært områder, hvor hele den direkte borgerrettede opgave er udliciteret til eksterne leverandører, herunder takstbetalinger på døgntilbudsområdet og egentlige servicekontrakter på hele driftsopgaver eksempelvis serviceaftale med Nuup Bussii A/S.

Hvis aftalen alene knytter sig til løsning af en delopgave (som eksempelvis IT-drift, ejendomsdrift eller lignende) er udgiften placeret under IT-udgifter eller ejendomsudgifter.

Hvis der er tale om betalinger uden en direkte modydelse, så vil der typisk være tale om et tilskud, der i stedet er placeret under den regnskabspost.

I forhold til takstbetalingerne bør der udarbejdes oversigter, der specificerer udgifterne fordelt på måneder pr. aftale, således det kan kontrolleres, hvorvidt alle regninger er modtaget og registreret i korrekt regnskabsår.

Sådanne oversigter er ikke udarbejdet, hvorfor der kun på overordnet niveau er foretaget analyser af korrekt periodisering.

4.6.10. Tilskud til foreninger og virksomheder 69 mio.kr.

Regnskabsposten omfatter tilskud til Sermersooq Erhvervsråd, tilskud til Nuuk Internationale Friskole, Skiliften i Nuuk, Katuaq, sportsforeninger m.v.

4.6.11. Lønninger og personaleudgifter, 954 mio.kr.

Revisionen har omfattet en vurdering af de tilrettelagte forretningsgange og interne kontroller.

Vi har derudover påset, at der er foretaget korrekt periodisering af lønninger og lønrelaterede poster i overensstemmelse med kommunens anvendte regnskabspraksis.

I vurderingen heraf er afstemningen mellem udbetalte lønninger ifølge lønsystem, indberetninger til Sulinal og bogførte lønninger i finansmodulet en helt grundlæggende kontrol.

Denne kontrol har ikke løbende været udført i 2019, men alene i forbindelse med årsafslutningen. Vi henviser endvidere til afsnit 3.2.16 idet der er en uklaret difference i afstemningen på 5,5 mio kr. hvorfor vi har fastholdt vores revisionsbemærkning på området.

I ligheder med tidligere har vi udført revision af enkeltsager. Der henvises til afsnit 5.3 under Juridisk-kritisk revision herom.

4.6.12. Driftsudgifter, 339 mio.kr.

Driftsudgifter omfatter udgifter til:

- Kontorhold og andre fælles udgifter
- IT og datatrafik
- Udstyr og inventar
- Rullende, sejlene og flyvende materiel
- Bygninger, arealer og veje

Forretningsgangen er den samme for de forskellige udgiftstyper, men opdelingen er væsentlig for vurderingen af økonomistrukturen for kommunen som helhed og for de enkelte formål og afdelinger.

I forbindelse med implementeringen af ERP systemet opstod der store udfordringer med registrering og betaling af leverandørfakturaer, hvorfor betaling i en periode foregik uden om de normale godkendelsesprocesser.

De vedtagne kontroller har således ikke fungeret i store dele af 2018, hvilket delvis også har været gældende i 2019.

I forbindelse med årsafslutningen har administrationen gjort en stor indsats for at finde og korrigere væsentlige fejlkonteringer (større end 1 mio.kr.).

4.6.13. Anlægsudgifter og indtægter 225 mio.kr.

Anlægsudgifter omfatter efter vejledningen til den nye registreringsramme alle udgifter over 500.000 kr., hvis det der anskaffes eller forbedres vil bidrage til opgaveløsningen i mere end 1 år.

Anlægsudgifter omfatter tillige forbedringer af eksisterende aktiver, såfremt anskaffelsen forbedrer det oprindelige aktivs kapacitet, funktionalitet eller levetid i væsentlig grad.

Såfremt disse kriterier ikke er opfyldt, så er der tale om driftsudgifter.

Sondringen har især betydning i forhold til Budgetlovens bestemmelser om, at driftsudgifterne maksimalt må udgøre 93 pct. Af indtægtsgrundlaget (formentligt defineret som skatter, tilskud og udligning).

Grundlæggende er det vores vurdering, at kommunen ikke i fuld udstrækning har været opmærksom på denne nye regel.

Dette er så principielt, at vi har valgt at afgive en revisionsbemærkning herom.

Der er foretaget en udvidet stikprøverevision på området uden andre kommentarer end den generelle kommentar om kendskab til – og forståelse af – den nye registreringsramme og omfanget af fejlkonteringer.

4.6.14. Finansielle poster, netto 14 mio.kr.

Det er påset at disse er periodiseret i overensstemmelse med kommunens regnskabspraksis og at beløbene er afstemt til eksterne kontoudtog fra banker m.v.

Posten består primært af udbytter fra Nuuk Imeq A/S.

4.7. Årsrapport – balancens poster

4.7.1. Ejerandele i virksomheder, 1.313 mio.kr.

Aktie- og obligationsbeholdninger består af ejerandele, indregnet til anskaffelsessum, hvilket er kontrolleret i forbindelse med revisionen.

Kapitalen i Iserit A/S er forhøjet med 283 mio. kr. i året.

Forhøjelsen er gennemført ved indskud af kommunens boligejendomme. Der er udarbejdet særskilt vurderingsberetning herom, hvoraf det fremgår at værdiansættelsen er baseret på en række forudsætninger, herunder en overgang til privatretlige lejeregler i takt med, at lejerne fraflytter lejemålene.

Der ud over har Kommuneqarfik Sermersooq indskud 400.000 kr. i kapital i Esani A/S, der er etableret i 2019 med henblik på udvikling af en landsdækkende løsning for affaldshåndtering.

4.7.1.1. Ansvarlig lånekapital, virksomheder.

Kommuneqarfik Sermersooq har lånt Siorarsiorfik Nuuk City Development A/S 20 mio. kr. i form af ansvarlig lånekapital.

Ansvarlig lånekapital er et lån, der står tilbage for alle øvrige krav.

Lånet til Siorarsiorfik Nuuk City Development A/S er rente og afdragsfrie indtil andet aftales.

4.7.2. Boligstøttelån, 275 mio.kr.

Regnskabsposten omfatter primært af kommunens andel af boligstøttelån (20-20-60 og lignende). Regnskabsposten omfatter dog også en registrering af kommunens konjunkturpant (debet og kredit).

4.7.2.1. Boligstøttelån

Der har i løbet af 2019 og 2020 været arbejdet med afstemningen af BSU lån til depotudskrifter fra Grønlandsbanken A/S samt kontrol af tingbog oplysninger.

Der er således udarbejdet afstemninger, der understøtter opgørelsen af BSU lån.

Det er på baggrund heraf vores vurdering at beholdningen af BSU i al væsentlighed er korrekt opgjort.

4.7.2.2. Konjunkturpant

Kommunen har haft konjunkturpant i en række ejendomme efter reglerne i Landstingsforordning nr. 12 af 19. november 2007 om overtagelse af Hjemmestyrets og kommunernes udlejningsejendomme som ejerlejlighed eller ejerbolig § 13.

Pantet skal nedskrives over en 10 årig periode og er fuldt afviklet i 2019, hvorfor saldoen ultimo udgør 0 kr.

4.7.3. Tilgodehavender hos borgere og virksomheder 254 mio.kr.

Tilgodehavender hos borgere og virksomheder omfatter tilgodehavender fra takstopkrævninger og refusionsberettigede beløb hos borgere, virksomheder og andre offentlige organisationer.

4.7.3.1. Tilgodehavender sendt til inddrivelse via Inddrivelsesenheden

Ud af tilgodehavenderne på 253.969 t.kr. er en stor andel sendt til inddrivelse via Inddrivelsesenheden under Skattestyrelsen.

Der er ikke foretaget afstemning af, hvad Sermersooq mener at have sendt til inddrivelse – og det beløb som Inddrivelsesenheden mener, at have stående til inddrivelse på vegne af Sermersooq.

Dette indebærer en usikkerhed i forhold til arbejdet med at inddrive kommunens tilgodehavender.

4.7.4. Tilgodehavender hos Selvstyret 278 mio.kr.

Vedrører tilgodehavende personskatter, selskabsskatter og udbytteskatter samt et opgjort krav vedrørende takstbetalinger for domsanbragte.

Skatterne er afstemt til meddelelser fra Skattestyrelsen samt efterfølgende betalinger.

Indeholdt i tilgodehavender hos Selvstyret er også mellemregninger med Nukissiorfiit, Tele Greenland og andre selvstyre-ejede organisationer.

Vi henviser til revisionsbemærkning anført i afsnit 3.2.14 om afstemning af mellemværende med Selvstyret, herunder også gældsposter som beskrevet i afsnit 4.7.15.

4.7.5. Tilgodehavender hos andre kommuner 12 mio.kr.

Posten vedrører tilgodehavender hos andre grønlandske kommuner, samt interne tilgodehavender på 7 mio. kr. i kommunen, hvor der tilsvarende er en gæld bogført hos en anden afdeling.

Posten er ikke afstemt pr. 31.12.2019. Vi har derfor fulgt op til efterfølgende udligninger på kontiene i 2020 for at sikre korrekt periodisering.

Vi vil anbefale at mellemværendet med de andre kommuner organiseres på en måde, så det dels er muligt at opgøre det samlede mellemværende, dels at der fremad rettet tilrettelægges en

afstemningsproces i samarbejde med kommunerne, således det kan sikres at der samlet set er sammenhæng mellem kommunens registreringer.

4.7.6. Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder 9 mio.kr.

Posten vedrører tilgodehavender hos primært Siorarsiorfik – Nuuk City Development A/S samt Iserit A/S. Vi har modtaget en afstemning af tilgodehavende hos Iserit A/S udvisende en saldo på 6.661 t.kr. hos kommunen, mens Iserit A/S oplyser en gæld på 29 t.kr. og der er således en difference på 6.632 t.kr. Vi har derfor afgivet en revisionsbemærkning vedrørende forholdet i afsnit 3.2.13. og listet usikkerheden som ikke-korrigeret fejl i afsnit 7.3.

4.7.7. Tilgodehavender hos udenlandske myndigheder 27 mio. kr.

Posten vedrører tilgodehavender hos dels Forsvaret (10 mio.kr.) samt Hedensted kommune (17 mio.kr.) vedrørende domsanbragte i Danmark.

4.7.8. Andre tilgodehavender, 5 mio.kr.

Regnskabsposten omfatter tilgodehavender vedførende rejseforskud og lønforskud samt diverse andre tilgodehavender.

4.7.8.1. Tilgodehavende Katuaq I/S

Under andre tilgodehavender indgår et tilgodehavende hos Katuaq I/S på ca. 1,5 mio.kr. Tilgodehavendet er opstået for mere end 10 år siden. Lånet hverken forrentes eller afdrages.

Såfremt udlånet ikke skal indfries kan det overvejes i stedet at konvertere lånet til I/S indskud.

4.7.9. Periodeafgrænsningsposter 1 mio.kr.

Periodeafgrænsningsposter i debet er udtryk for, at kommunen har forudbetalt udgifter – altså betalt regninger i 2019, der vedrører 2020.

Der er typisk tale om forudbetalt løn til tjenestemænd samt forsikringer og andre udgifter, hvor dækningsperioden vedrører et senere regnskabsår.

4.7.10. Likvider, 84 mio.kr.

Pr. 30.09.2019 er der faste procedurer for den løbende afstemning af likvid-konti. Alle conti er afstemt pr. 31.12.2019, men der er generelt fundet flere mindre fejl i afstemningerne, hvor der ikke tages stilling til forskellen mellem saldoen i banken og saldoen i bogføringen. Vi skal anbefale at der i forbindelse med afstemning af likvider tages stilling til alle skæringsposter, og at disse løbende udlignes.

Ved revisionen har vi endvidere konstateret, at fuldmagter ikke altid ændres ved fratrædelser.

Endelig har vi konstateret, at museerne ikke har faste procedurer for afstemning og kontrol med kassebeholdninger. Dette bør sikres frem ad rettet.

4.7.11. Egenkapital, 1.970 mio.kr.

Kapitalkonto primo er afstemt til sidste års regnskab.

Derudover er der bogført kapitalreguleringer vedrørende indskud af boliger i Iserit A/S.

Dette er udtryk for at boliger ikke registreres med en værdi i kommunens regnskab, mens værdien af aktier i selskaberne registreres til anskaffelsessum – her svarende til værdien af de indskudte boliger.

4.7.12. Aktiver og passiver tilhørende fonde og legater – netto 1 mio. kr.

Aktiver og passiver tilhørende fonde og legater er udtryk for egenkapitalen i de fonde og legater som kommunen administrerer.

Der er typisk krav om, at kommunen varetager bogføringen for disse enheder og assisterer fonds- og legatbestyrelserne med at aflægge årsregnskaber.

4.7.13. Langfristet gæld, 9 mio.kr.

Langfristet gæld består af lån hos Lokale- og anlægsskuffonden til Svømmehallen. Lånet er afstemt til eksternt kontoudtog.

4.7.14. Gæld til borgere og virksomheder 73 mio.kr.

Der er kun i begrænset omfang i løbet af 2019 foretaget afstemning af gæld til leverandører. Vi har for udvalgte kreditorer anmodet om afstemning af gæld til ekstern dokumentation pr. 31.12.2019.

Endvidere har vi gennemgået posteringer på større leverandører i 2020 for at påse korrekt periodisering. Gennemgangen bekræftede den tilsvarende gennemgang af bilag i 2019 på driftskonti.

4.7.15. Gæld til Selvstyret, 82 mio.kr.

Der foreligger ikke nogen afstemning af gæld til Selvstyret, ligesom der indgår en lang række Selvstyre konti under leverandører af varer og tjenester. Indeholdt i gæld hos Selvstyret er også mellemregninger med Nukissiorfiit m.fl. og andre selvstyre-ejede organisationer.

Vi har derfor fulgt op til efterfølgende udligninger på kontiene i 2019 for at sikre korrekt periodisering.

Vi vil anbefale at mellemværendet med Selvstyret organiseres på en måde, så det dels er muligt at opgøre det samlede mellemværende, dels at der frem ad rettet tilrettelægges en afstemningsproces i samarbejde med Selvstyret, således det kan sikres at der samlet set er sammenhæng mellem kommunens og Selvstyrets registreringer.

4.7.16. Gæld til andre kommuner 3 mio.kr.

Gæld til andre kommuner er ikke afstemt pr. 31.12.2019.

Vi har derfor fulgt op til efterfølgende udligninger på kontiene i 2020 for at sikre korrekt periodisering.

Vi vil anbefale at mellemværendet med de andre kommuner organiseres på en måde, så det dels er muligt at opgøre det samlede mellemværende, dels at der frem ad rettet tilrettelægges en afstemningsproces i samarbejde med kommunerne, således det kan sikres at der samlet set er sammenhæng mellem kommunens registreringer.

4.7.17. Gæld til tilknyttede virksomheder 27 mio.kr.

Omfatter gæld til virksomheder, hvor kommunen har en ejerandel på mere end 25 pct., dvs. selskaberne Iserit A/S, Siorarsiorfik Nuuk City Development A/S, Nuup Bussii A/S samt Nuuk Imeq A/S.

Mellemværenderne med selskaberne er ikke afstemt pr. 31.12.2019. Vi har derfor fulgt op til efterfølgende udligninger på kontiene i 2020 for at sikre korrekt periodisering..

Vi vil indskærpe vigtigheden af, at mellemværende med disse selskaber afstemmes løbende såvel som i tilknytning til udarbejdelsen af årsregnskabet.

4.7.18. Gæld til udenlandske myndigheder 5 mio.kr.

Gæld til udenlandske myndigheder vedrører gæld til danske kommuner og regioner.

4.7.19. Anden gæld, 82 mio.kr.

Anden gæld omfatter primært gæld vedrørende såkaldte lønrelaterede gældsposter – typisk poster hvor kommunen har en forpligtelse til at tilbageholde beløb ved lønudbetalingen, der efterfølgende skal afregnes til Skattestyrelsen, pensionskasser m.v.

Der er foretaget afstemning af skyldig tilbageholdt A-skat. Afstemningen viser et antal mindre, åbentstående poster til senere afklaring.

I posten indgår også optjente, endnu ikke afregnede feriepenge. Denne post udgør ca. 1,2 mio.kr. og burde aktivt være søgt afregnet jævnfør foranstående.

4.7.20. Periodeafgrænsningsposter 1 mio.kr.

Periodeafgrænsningsposter i kredit vedrører primært indtægter, hvor kommunen har modtaget betalingen i 2019, men som først skal indtægtsføres i 2020.

4.8. Eventual rettigheder og forpligtelser

Eventualrettigheder og forpligtelser er udtryk for mulige tilgodehavender eller betalingsforpligtelser, hvor den handling der gør, at der bliver tale om et faktisk tilgodehavende eller en faktisk gæld endnu ikke er udført.

Der er typisk tale om leje- og leasingaftaler, der er uopsigelige i en periode – og hvor kommunen ville være nødt til at betale restforpligtelser, hvis man opsagde samarbejdet den 31.12.2019.

Oversigten bør indeholde talmæssige opgørelser af eventualforpligtelserne, hvilket ikke er tilfældet i 2019.

4.9. Årsrapport – bilag

Der er i 2019 medtaget bilag til årsrapporten i form af detaljerede regnskabsforklaringer til de enkelte bevillingskonti.

Vi har gennemgået disse uden yderligere bemærkninger.

5. Juridisk-kritisk revision

Juridisk-kritisk revision er revisionen af, hvorvidt administrationen har overholdt gældende love og regler – primært af administrativ karakter. Revisionen udføres ved at der det enkelte år udvælges enkelte regelsæt til kontrol med afsæt i en vurdering af væsentlighed og risiko.

5.1. Kontrolmiljø

Områder markeret med grønt er udtryk for, at dette er særlige fokuspunkter i revisionen

5.1.1. Kompetencer

Ud over de generelle forvaltningsretlige love og regler skal ledere og medarbejdere, der træffer afgørelser i sager også være have en stor indsigt i de love og regler, der fastlægger reglerne for, hvorledes opgaverne fagligt skal løses.

På myndighedsområderne varetager sagsbehandlingen ikke altid af faguddannede medarbejdere, men også af medarbejdere med kortere introduktioner til fagområdet – ikke mindst uden for Nuuk.

Dette søges imødegået ved mere centralt placerede funktioner, der forestår arbejdet med selve afgørelsen i de enkelte borgerrettede sager, hvilket til en vis grad afhjælper den risiko for manglende overholdelse af love og regler, som manglende kompetencer hos sagsbehandlerne kunne medføre.

Kommunen har kun i meget begrænset omfang ansat juridisk kompetencer, idet man i stedet anvender eksterne ressourcer.

Vi vil anbefale, at kommunens egne juridiske kompetencer styrkes, således de også kan anvendes til etablering af intern rådgivning og kontrol.

Vi har endvidere noteret os, at det ikke i dag er obligatorisk, at medarbejdere og ledere, der arbejder med sagsbehandling i kommunen har gennemgået et kursus i de omfattede regler.

Det er efter vores opfattelse afgørende, at sagsbehandlere har en høj grad af kendskab til de generelle forvaltningsregler, herunder almindelige retssikkerhedsprincipper som official-princippet og legalitetsprincippet, habilitetsregler m.v.

Det anbefales derfor, at kommunen overvejer, at indføre et obligatorisk kursus på området, hvilket eventuelt kan ske baseret på e-learning, da dette dels er meget fleksibelt og derfor kan gennemføres i forbindelse med nyansættelse af medarbejdere, ligesom der er mulighed for en systemunderstøttet monitorering af, hvorvidt alle nyansatte medarbejdere har gennemført et sådant kursus.

5.1.2. Adgang til gældende love og regler, fortolkningsbidrag m.v.

Gældende lovgivning er tilgængelig via den grønlandske lovsamling på via Selvstyrets hjemmeside nanoq.gl.

Det er imidlertid fortsat en forudsætning, at den enkelte medarbejder er bekendt hermed – og løbende overvåger nye love og regler på området.

Derudover foreligger der ofte fortolkningsbidrag i form af afgørelser fra det sociale ankenævn, udtalelser fra Ombudsmanden eller rapporter fra tilsynsmyndighederne. Disse kan være vægtige bidrag til forståelsen – og dermed udmøntningen – af love og regler.

Der er ikke i kommunen etableret systemer eller strukturerede processer på de enkelte fagområder, der understøtter arbejdet hermed, hvilket øger risikoen for, at der ageres i strid med love og regler på de enkelte fagområder.

Der er dog på enkelte forvaltningsområder ansat jurister til understøttelse af forvaltningens arbejde.

5.1.3. Kvalitetskontrol

Der er til en vis grad indbygget en kvalitetssikring af sagsbehandlingen i selve processen, idet der ofte er mere end én person involveret i sagsbehandlingen.

Der er derimod endnu ikke etableret et kontinuerligt og struktureret fagligt ledelsestilsyn, ligesom der heller ikke endnu er udarbejdet rapporter herom i henhold til kommunens Håndbog i Forvaltning og Økonomistyring.

Vi anbefaler, at dette implementeres snarest, da der ikke alene er tale om et effektivt værktøj til monitorering af sagsbehandlingskvaliteten, men i høj grad også et godt værktøj til understøttelse af den enkelte sagsbehandlers faglige udvikling.

Denne anbefaling gælder ikke alene sagsbehandlingen på de sociale områder, men på alle sagsområder, herunder også arealtildeling, byggesagsbehandling, personalesager m.v.

5.1.4. Kontrolmiljø – sammenfatning

Vi har gennemgået kommunens overordnede kontrolmiljø, der samlet skal understøtte en overholdelse af love, regler, politiske beslutninger og god forvaltningsskik.

Kontrolmiljøet kan variere fra område til område.

På baggrund af vores gennemgang er det vores vurdering, at kontrolmiljøet primært er baseret på lederes og medarbejderes indsigt i den lovgivning, der gælder for deres område.

Der udføres dog også en vis kvalitetssikring i processen (vurdering af enkeltstager fra leder eller kollega).

Der arbejdes ikke systematisk og struktureret med vurdering af risici, design af kontroller og efterfølgende kvalitetskontrol.

Vi har gennem en årrække afgivet revisionsbemærkning om såvel manglende bevillingsoverholdelse, som manglende aflæggelse af anlægsregnskaber, udfordringer i lønadministrationen, manglende fagligt ledelsestilsyn på de sociale områder samt flere punkter der relaterer sig til manglende overholdelse af Håndbog om forvaltning og økonomistyring.

Sagsrevisionen på områder under lov om sagsbehandling i den offentlige sektor – herunder de sociale områder – viser en række udfordringer med, at overholde de konkrete love og regler.

Implementering af Persondataforordningen øger ligeledes kommunens udfordringer på det juridiske område, ligesom kommunens byudviklingsprojekter og grænseflader til erhvervsudviklingsprojekter stiller store krav til de juridiske kompetencer.

Der gøres generelt en stor indsats for at sikre overholdelsen af love og regler.

Det er dog vores vurdering, at dette arbejde ville kunne styrkes gennem af et mere struktureret arbejde med risikostyring på det juridiske område.

Vi vil derfor anbefale, at der udvikles en plan for, hvorledes kommunen fremadrettet vil styrke arbejdet med sikring af overholdelse af love, regler og politiske beslutninger.

5.2. Generelle forvaltningslove og regler

Generelle forvaltningslove og regler omfatter blandt andet lov om kommunernes styrelse, lov om offentlig sagsbehandling, offentlighedsloven, persondataforordningen og arkivloven.

Vi har i forbindelse med revisionen påset, hvorledes kommunen overordnet sikrer overholdelsen af disse regler. Det er dog ikke en del af revisionen at foretage egentlige test af overholdelsen af disse regler med mindre vi bliver opmærksomme på særlige forhold, der afstedkommer dette.

Området er i øvrigt underlagt såvel Selvstyrets kommunale tilsyn som Ombudsmandens arbejde.

5.2.1. Lov om kommunernes styrelse

Vi er ikke ved gennemgangen af materialer, herunder mødereferater fra møder i Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelse blevet opmærksomme på forhold, der indikerer at kommunen ikke har overholdt bestemmelserne i Lov om kommunernes styrelse – herunder i forhold til etablering af udvalg, råd og andre organisatoriske enheder og i forhold til udarbejdelse af vedtægter og andre lovpligtige dokumenter.

5.2.2. Kommunalfuldmagten

Vi har ikke ved gennemgangen af mødereferater og drøftelser med den politisk og administrative ledelse konstateret tiltag, der efter vores vurdering konflikter med kommunalfuldmagten.

5.2.2.1. Aktiviteter i selskabsregi

Der henvises til afsnit 4.3.

5.2.3. Persondataforordningen

Det er endvidere vores erfaring, at mange organisationer har vanskeligt ved at leve op til persondataforordningens bestemmelser.

Vi vil derfor anbefale, at kommunen får gennemført en særskilt vurdering af, hvorvidt kommunen lever op hertil.

5.3. Love og regler om udførelsen af opgaver

Love og regler om udførelsen af opgaver omfatter en meget lang række faglove.

Vi har i forbindelse med revisionen påset, hvorledes kommunen overordnet sikrer overholdelsen af disse regler. Det er dog ikke en del af revisionen at foretage egentlige test af overholdelsen af disse regler med mindre dette eksplicit fremgår af de pågældende regler eller vi bliver opmærksomme på særlige forhold, der afstedkommer dette.

Området er i øvrigt underlagt såvel det kommunale tilsyn som Ombudsmandens arbejde.

5.3.1. Sociallovgivning

På områder med refusion fra Selvstyret skal vi som kommunens revisorer påse, at den bagved liggende lovgivning er overholdt.

Registrantbogføringen ligger til grund for opkrævning af refusioner fra Selvstyret – og udgør derudover grundlaget for vurderingen af udviklingen i ydelser til borgerne.

Vi skal primært se på, om:

- ydelserne til borgerne er visiteret i overensstemmelse med gældende love og regler
- udgifter til ydelserne er konteret korrekt og
- refusionen af disse udgifter dermed også er hjemlet og hjemtaget korrekt

Der er generelt endnu ikke etableret et fagligt ledelsestilsyn i form af kvalitetssikring af sagsbehandlingen på områderne.

Der udføres dog en vis kvalitetssikring af myndighedsafgørelser og de økonomiske beregninger der ligger til grund for udbetalinger til borgerne.

Revisionen er udført ved gennemgang af ca. 100 enkelt-sager (der kan være flere enkeltsager pr. CPR-nr).

Resultatet af revisionen er således:

5.3.1.1. Lov om støtte til børn

Udfordringerne på børn og ungeområdet relaterer sig primært til:

- Håndtering af underretninger (der er ikke udarbejdet præcise statistikker for, hvor stor en del af underretningerne, der træffes beslutning om socialfaglig undersøgelse indenfor 24 timer – og/eller hvor stor en andel af de socialfaglige undersøgelser, der træffes beslutning om, der iværksættes inden for 2 uger)
- Socialfaglig undersøgelse (utilstrækkelighed i de socialfaglige undersøgelser – og dermed ofte anvendelse af anbringelse som primær foranstaltning)
- Børnesamtaler (der er i hovedparten af sager ikke gennemført børnesamtaler)
- Sammenhæng mellem bevilling og foranstaltninger (ikke altid tilstrækkelig stillingtagen fra sagsbehandler til iværksættelse af foranstaltninger – og dermed forudgående bevilling hertil).
- Tilsynsforpligtelse (ikke altid efterlevelse af krav om såvel aktiv forebyggende tilsyn som personrettet tilsyn og driftsorienteret tilsyn med plejefamilier)

Det er vores opfattelse, at der gennem 2019 og frem til primo 2020 er sket en forbedring af kvaliteten af sagsbehandlingen i forhold til behandling af underretninger, udarbejdelse af socialfaglige undersøgelser og opfølgning i sager vedrørende anbringelser på døgninstitutioner.

Som aftalt foretager vi løbende gennemgang af afrapporteringen om gennemførelsen af den Udviklingsplan, som blev besluttet politisk i august måned 2017.

Der henvises til særskilt afsnit herom i afsnit 4.2.

5.3.1.2. Voksne med behov for støtte

Voksne med behov for støtte har mulighed for, at modtage ydelser i form af såvel kontante ydelser som hjælp til en så høj grad af selvforsørgelse som muligt.

Hjælpen afhænger af den enkelte borgers situation og ressourcer. Voksne med behov for støtte inddeles i såkaldte matchkategorier:

1. Matchkategori 1 – arbejdsklar (midlertidigt forsørgelsesgrundlag og arbejdsformidling)
2. Matchkategori 2 – indsatsklar (afklaringsforløb, vejledningsforløb, opkvalificeringsforløb)
3. Matchkategori 3 – ikke indsatsklar

Sagsgennemgangen har resulteret i en række anbefalinger, ligesom vi i nogle af de gennemgåede sager har fundet fejl og mangler.

Generelt udgør arbejdsevnevurderinger en udfordring, ligesom det kan være vanskeligt, at sikre en grad af selvforsørgelse for personer uden fuld arbejdsevne.

5.3.1.3. Lov om personer med vidtgående handicap

Personer med vidtgående handicap har ret til hjælpemidler, støttepersontimer og boligforhold, der understøtter personen i at leve et så normalt liv som muligt.

Det er også på dette område vores overordnede vurdering, at området administreres forsvarligt, men at sagsgennemgangen giver anledning til en række anbefalinger.

Anbefalingerne retter sig især på opfølgning på handlingsplaner, opfølgning på faktisk leverede støttetimer contra det visiterede antal timer samt tilvejebringelse af de relevante tilbud – herunder i form af ergo- og fysioterapi samt handicapvenlige boliger.

5.3.1.4. Arbejdsmarked (Majoriaq)

Arbejdsmarkedsområdet er organiseret i Majoriaq, der står for afdækning af mulighederne for selvforsørgelse.

Det er også på dette område vores overordnede vurdering, at området administreres forsvarligt, men at sagsgennemgangen giver anledning til en række anbefalinger.

Især viser sagsgennemgangen at kompetencerne til gennemførelse af tilstrækkeligt gennemarbejdede arbejdsevnevurderinger og udarbejdelse af relevante handlingsplaner kan styrkes.

5.3.1.5. Førtidspension

Kan voksne personer ikke bringes i fuld aktiv selvforsørgelse, så er man berettiget til førtidspension.

Sagsgennemgangen viser at vurderingen af arbejdsevne giver udfordringer i forhold til indplaceringen på lav, mellem og høj førtidspensionssats – hvilket ofte resulterer i, at personer tildeles højeste pensionssats.

Der er i enkelte sager konstateret manglende eller mangelfuld begrundelse for bevilling af førtidspension. I enkelte sager synes der endvidere ikke at være overensstemmelse mellem – eller dokumentation for – lægefaglige oplysninger i sagen og bevillingen af førtidspensionen.

Der ud over viser sagsgennemgangen, at der ikke foretages revurderinger i det lovpligtige omfang.

Revurderingsprogrammet af tidligere bevilgede førtidspensioner – der er finansieret af Selvstyret – pågår fortsat, idet fremdriften i projektet er begrænset af de til rådighed værende ressourcer.

5.3.1.6. Ældre

Borgere er berettigede til alderspension, når de fylder 66 år. Der ud over kan man som ældre borger være berettiget til hjemmehjælp (hjælp til personlig hygiejne, praktisk hjælp og hjemmesygepleje) samt hjælpemidler – herunder til indretning af bolig m.v.

Vi har primært fokuseret på sagsbehandlingen i tilknytning til tildeling af alderspension og tillæg i tilknytning hertil.

Sagsgennemgangen i tilknytning hertil har ikke vist væsentlige fejl og mangler.

5.3.1.7. Opsummering af sagsrevision på de sociale områder

Generelt er det vores vurdering, at der er behov for at styrke sagsbehandlingen i forhold til:

- Sagsnotater og overholdelse af regler om notatpligt (dokumentation for den løbende kontakt med borgerne og andre sagsrelevante interessenter). Notaterne skal have sådan en kvalitet, at en anden person end sagsbehandleren tydeligt kan se, hvornår der har været talt med borgere og andre interessenter, hvad der har været talt om og hvad der er aftalt.
- Sagsoplysning undersøgelsespligt (faglighed i gennemførelse af relevante undersøgelser i sagsbehandlingen – især på områder med mange og komplekse problemstillinger og individuelle vurderinger. Eksempelvis socialfaglige undersøgelser, arbejdsevnevurderinger etc.). Undersøgelserne skal være udført med en sådan faglighed og grundighed at alle relevante forhold er afdækket, således sagsoplysningen udgør et relevant grundlag for afgørelser om foranstaltninger og udarbejdelse af handlingsplaner.
- Handlingsplanernes operationalitet (hvad er det for konkrete foranstaltninger, der skal tilbydes den enkelte borger – og hvad er forventningerne til borgeren selv). Handlingsplaner skal være udarbejdet på en sådan måde, at borgeren kan få et klart billede af, hvad der skal ske i sagen – og således at de der skal bidrage til udførelsen af handlingsplanpunkterne (interne eller eksterne udførere) har et klart og forståeligt grundlag for deres arbejde.
- Begrundelser, vurderinger og lovhenvvisninger ved afgørelser (skriftlighed i begrundelser, herunder beskrivelse af de vurderinger samt angivelse af konkrete henvisninger til lovbestemmelser, der er lagt til grund for afgørelser). Afgørelser skal være udformet således, at såvel borger som andre interessenter kan se, hvorfor den pågældende afgørelse er truffet. Dette vil også give det bedst mulige udgangspunkt for en eventuel klagesag.
- Opfølgninger/revurderinger (løbende revurdering af borgerens livssituation og dermed også en revurdering af hjælpebehovet). Revurderinger bør principielt udføres, når borgerens livssituation ændrer sig – og de tidligere iværksatte foranstaltninger ikke længere er optimale for borgeren.

Selve sagsrevisionen viser, at vi finder større eller mindre fejl og mangler i mange af de sager, der udvælges til gennemgang. Dog finder vi stort set ingen fejl på mere objektive områder som alderspension (grundbeløb) og boligsikring.

Til gengæld finder vi fejl i et stort antal sager på områder med mere subjektiv sagsbehandling og komplekse problemstillinger.

De kan være mangler i forhold til udførelsen af handlinger, overholdelse af tidsfrister eller mangelfuld dokumentation. I forhold til kontante ydelser kan der være tale om ikke opfyldte forudsætninger for udbetaling og/eller anvendelse af forkerte satser.

Det skal understreges, at dette svarer til, hvad vi ser i andre kommuner.

Det skal også bemærkes, at dialogen med både ledere og medarbejdere på området viser, at der er et udbredt ønske om kontinuerligt at udvikle kvaliteten i sagsbehandlingen. De forbedringsmuligheder som vi peger på tages der positivt imod og der arbejdes løbende med implementeringen heraf.

Vi afgiver derfor i lighed med tidligere en revisionsbemærkning herom.

5.3.1.8. Fagligt ledelsestilsyn

Det faglige ledelsestilsyn har dels til formål, at måle den faglige kvalitet af sagsbehandlingen, dels at bidrage til den løbende læring og udvikling i organisationen.

Der er taget enkelte tiltag i retning af implementering af fagligt ledelsestilsyn, men dette udføres endnu ikke struktureret og systematisk på måde.

Det betyder også at der endnu ikke er udarbejdet afrapportering om det udførte ledelsestilsyn som foreskrevet i Håndbog om Forvaltning og Økonomistyring.

Vi afgiver derfor i lighed med tidligere en revisionsbemærkning herom.

5.4. Administrative love og regler

Administrative love og regler omfatter bestemmelserne i lov om kommunernes styrelse om budget, regnskab og låneoptagelse m.v., bekendtgørelse om kommunernes budgetlægning, likviditet, regnskab, revision samt kasse- og regnskabsvæsen samt kommunens håndbog i forvaltning og økonomistyring med tilhørende bilagssamling, overenskomstregler, skatteregler samt regler om indkøb, opkrævning af brugerbetaling, tilskudsregler m.v.

Vi reviderer overholdelse af administrative love og regler stikprøvevis og efter en rotationsplan, der strækker sig over en periode på ca. 4 år, idet væsentlige områder som eksempelvis bevillings- og regnskabsregler indgår i revisionen hvert år.

Opmærksomheden henledes på, at vurderingerne er sket i forhold til Selvstyrets bekendtgørelse om kommunernes budgetlægning, likviditet, regnskab, revision samt kasse- og regnskabsvæsen.

Vi har således vurderet at denne fortsat er gældende i det omfang Inatsisartutlov nr. 26 af 28. november 2016 om Selvstyrets og kommunernes budgetter og regnskaber ikke indeholder nye bestemmelser og/eller indtil der udsendes en ny regnskabsbekendtgørelse.

5.4.1. Budgetter – krav til form, indhold og forelæggelse

Reglerne om de kommunale budgetter fremgår af Budgetlovens § 20 til 24.

5.4.2. Bevillingskontrol

Ifølge Lov om Kommunernes Styrelse § 44 må der ikke iværksættes tiltag, der vil medføre udgifter eller indtægter, der ikke er bevilget i forbindelse med årsbudgettet.

Grundlaget for bevillingskontrollen er styrket væsentligt i året – om end der fortsat er usikkerheder om konteringen på enkelte områder.

Bevillingskontrollen på det foreliggende grundlag viser samtidig, at bevillingerne fortsat ikke er overholdt på en række områder.

Vi har fastholder samtidig den tidligere revisionsbemærkning om overtrædelse af bevillingsreglerne.

5.4.3. Årsrapporter – overholdelse af tidsfrister og forelæggelseskrav

Det fremgår af Budgetlovens §43, at regnskabet skal gøres tilgængeligt for kommunens borgere.

Tidligere indebar dette, at årsrapporterne skulle være tilgængelige i fysisk form på Rådhuset, i Borgerservice og/eller på kommunens biblioteker.

I dag må det forventes, at årsrapporten ligeledes er tilgængeligt i digital form via kommunens hjemmeside.

Vi har kontrolleret, hvorvidt regnskabet 2019 har været behandlet af Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelse inden for de tidsfrister, der fremgår af regnskabslovgivningen og om kravene til offentliggørelse har været overholdt.

Årsregnskabet skal aflægges af Økonomiudvalget til Kommunalbestyrelsen inden udgangen af april måned.

Årsregnskabet for 2019 er aflagt af Økonomiudvalget den 20.04.2020.

5.4.4. Ansættelsesretlige forhold, overenskomster m.v.

Vi har gennemgået kommunens forretningsgange på lønområdet og har ved stikprøver bl.a. kontrolleret:

- Om der foreligger underskrevne ansættelsesbreve på udvalgte personer,
- Om udvalgte personalesager indeholder dokumentation for den fornødne uddannelse/de forudsatte kvalifikationer og tidligere beskæftigelse,
- Om ansættelse, indplacering og afskedigelse foretages korrekt og af dertil bemyndigede,
- Om indbetaling af de ansattes pensionsbidrag er korrekt,
- Om tillæg og vederlag er ydet i overensstemmelse med de gældende regler,
- Om ydelser til timelønnede er givet i overensstemmelse med attesterede timesedler,
- Om lønnen indrapporteres korrekt i lønsystemet og indrapporteringen har fået den tilsigtede virkning
- Om skattelovgivningens regler om ferie-frirejser, beskatning af vakantboliger og andre frie ydelser er fulgt.

Stikprøverne er udvalgt, så de dels dækker politikere, ledelse, lønbogholdere og forskellige stillingskategorier og dels, så de dækker et antal nyansatte og fratrådte i året samt de forskellige byer i kommunen.

Gennemgangen af personalesagerne og de foretagne lønudbetalinger afdækkede i lighed med tidligere fejl og mangler, men også at der arbejdes målrettet med at reducere omfanget heraf via dialog mellem de parter, der generer udbetalingsgrundlaget.

Manglerne relaterer sig primært til manglende dokumentation for tildelte tillæg, herunder anciennitetstillæg, kvalifikationstillæg og engangsvederlag.

Vi har i forbindelse med revisionen af årsrapporten gennemgået den af lønafdelingen foretagne totalafstemning af løn. Det anbefales, at det sikres, at der løbende foretages sådanne afstemninger.

Det er vores opfattelse, at der ved en kritisk gennemgang af processer, anvendelse af standarder samt opgavefordeling og snitflader i organisationen vil kunne foretages ændringer, der vil reducere antallet af fejl såvel som tidsforbruget i forbindelse med lønkørslerne betragteligt.

En udvidet forvaltningsrevision af området bekræfter potentialet for effektiviseringer på området.

Vi har fastholdt en samlet revisionsbemærkning for området.

5.4.5. Ejendoms- og inventarfortegnelser, anlægsregnskaber m.v.

Vi har anmodet Forvaltningen for Miljø og Teknik om en oversigt over kommunens ejendomme, ligesom vi har anmodet forvaltningen om en inventarfortegnelse, herunder en fortegnelse over kommunens kunstgenstande.

Det er over for os oplyst, at der forefindes enkelte inventar- og kunstfortegnelser i de enkelte afdelinger, men at disse ikke løbende har været ajourført og derfor vil være væsentligt fejlbehæftet.

Vi anbefaler, at der etableres interne forretningsgange og –kontroller i relation til sikring af kommunens let omsættelige aktiver.

For så vidt angår anlægsprojekter, så skal der i henhold til "Håndbog i forvaltning og økonomistyring" aflægges anlægsregnskab for hver enkelt anlægsbevilling senest i forbindelse med aflæggelsen af årsrapporten.

Årsrapporten indeholder ikke regnskaber for færdiggjorte anlægsprojekter i overensstemmelse hermed.

Vi anbefaler, at oversigten fremadrettet udarbejdes, så projektets samlede bevilling til færdiggørelse oplyses sammen med forbrug på skæringsdatoen og forventet færdiggørelsestidspunkt.

For anlægsprojekter med en bevilling over 2 mio.kr. skal der aflægges anlægsregnskab senest 3 måneder efter anlægsprojektets færdiggørelse, hvorefter dette skal oversendes til ekstern revision og forsynes med en revisionspåtegning.

Vi har siden aflæggelsen af sidste revisionsberetning fået forelagt en lang række anlægsregnskaber til revision. Disse viser at 3 måneders fristen for oversendelse til revisionen fortsat ikke overholdes.

Vi har fastholdt vores revisionsbemærkning herom.

Vi vil følge op på de afsluttede anlægsprojekter i det kommende år, hvor vi ligeledes forventer at få afsluttede efterslæbet fra tidligere regnskabsår.

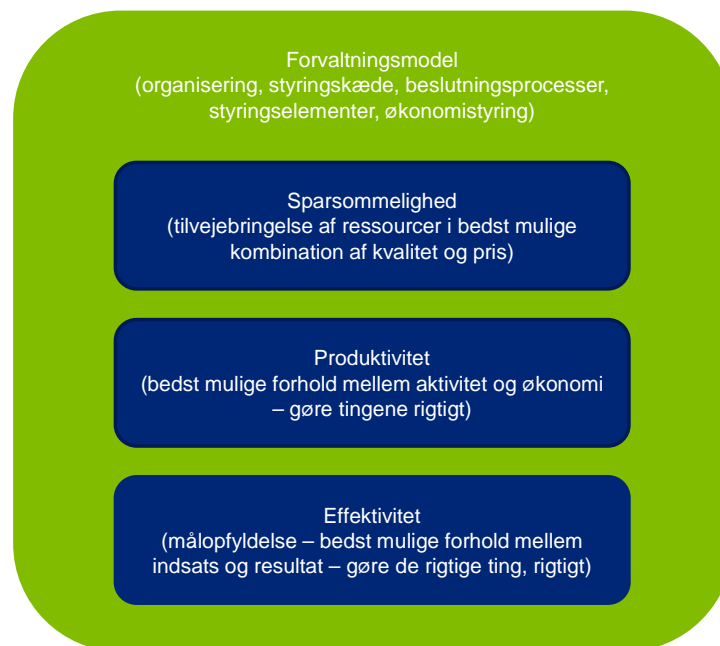
5.4.6. Revisionsberetninger – krav til forelæggelse og indsendelse

Revisionsberetninger skal senest 14 dage efter behandling i Kommunalbestyrelsen indsendes til Naalakkersuisut.

Vi har modtaget dokumentation for, at dette er sket for revisionsberetningen 2018.

6. Forvaltningsrevision

Forvaltningsrevision omfatter undersøgelser af, hvorvidt de politiske beslutninger er udført sparsommeligt, produktivt og effektivt – og herunder en vurdering af den etablerede styringsmodel på området.

Revisionen udføres ved at der det enkelte år udvælges enkelte områder til kontrol med afsæt i en vurdering af væsentlighed og risiko.

6.1. Kontrolmiljø

Områder markeret med grønt er udtryk for, at dette er særlige fokuspunkter i revisionen

6.2. Løbende forvaltningsrevision

6.2.1. Økonomisk udvikling

Udviklingen skal i lyset af, at Grønland p.t. befinder sig i en højkonjunktur, der primært er drevet af gunstig indtjening i fiskeriet. Dette skaber overskud til anlægsinvesteringer og øget privatforbrug.

Det nuværende indtægter fra fiskeriet skaber således både direkte og afledte skatteindtægter.

Omvendt vil vigende indtægter i fiskeriet tilsvarende medføre en tilbagegang i økonomien.

Dette vil delvist vil kunne rummes inden for en reduktion af anlægsudgifterne. Forringes økonomien udover dette, så vil det svigtende indtægtsgrundlag medføre behov for besparelser på driften.

Det er vanskeligt at forudsige, hvornår konjunkturerne vender, men al erfaring tilsiger, at det vil ske igen på et tidspunkt.

Deloitte vil anbefale, at det løbende overvejes, hvorvidt kommunen har den rigtige balance mellem udviklingen i indtægterne, udviklingen i serviceniveauet og dermed driftsudgifterne – og investeringerne i en mere effektiv fremtidig drift.

6.2.2. Kommunens økonomiske situation

Kommunen vedtog i 2014 en økonomisk politik, der fastslog at der skal budgetteres med et overskud på 25 mio.kr. indtil den gennemsnitlige likvidbeholdning løbende opgjort 365 dage tilbage i tid udgør 250 mio.kr.

Resultatet på 25 mio.kr. skal opnås efter minimum 200 mio.kr. i anlægsinvesteringer og uændrede (eller reducerede) skatteprocenter og takster på brugerbetalingen.

Årsregnskabet for 2019 udviser et overskud på 42 mio.kr. efter anlægsinvesteringer på 246 mio.kr.

Kommunen har således realiseret sin målsætning for årets anlægsinvesteringer, men ikke for årets resultat.

6.2.3. Kommunens likviditet

Kommunens likvide beholdninger udgjorde pr. 31.12.2019 83,8 mio.kr.

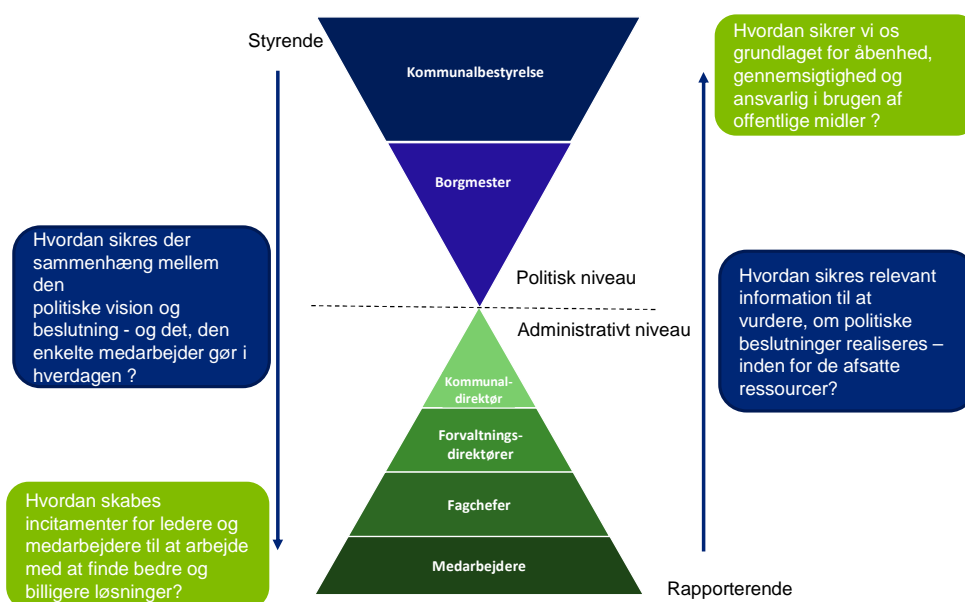
Vi har ikke for det forgangne år modtaget en oversigt over den gennemsnitlige likviditet 365 dage tilbage.

Der er således fortsat stor afstand til kommunens målsætning om en gennemsnitlig likviditet på 250 mio.kr. målt 365 dage tilbage i tid.

Kommunen har uudnyttede trækingsretter i henholdsvis Grønlandsbanken A/S og Bank Nordic på 200 mio. kr.

Det samlede likviditetsberedskab udgør således 284 mio.kr. og overstiger dermed kommunens målsætning.

6.2.4. Styringsmodel

Styringsmodellen omfatter kommunens organisering og valgte metoder, processer og værktøjer til sikring af kommunikationen mellem kommunens ledelseslag og den enkelte medarbejders daglige opgaveløsning.

Kommunen har i 2019 fortsat arbejdet med implementering af kommunens strategier og lederudvikling, der blandt andet har som fokus, at direktionen skal arbejde mere efter den såkaldte "koncern-model", hvor direktionen arbejder helhedsorienteret for at nå kommunens samlede målsætninger.

Fokus har dog i høj grad været hæmmet af et manglende økonomisk overblik.

6.2.4.1. Kommunale aktiviteter i selskabsregi

Kommuneqarfik Sermersooq har gennem en årrække drevet den kollektive trafik gennem selskabet Nuup Busii A/S, ligesom kommunens ejendomsadministration har været organiseret i selskabet Iserit A/S.

I 2017 er selskabet Siorarsiorfik Nuuk City Development A/S (NCD) etableret med det formål, at udvikle, anlægge, eje og drive bolig-, ejendoms- og investeringsprojekter i Nuuk samt at eje, subsidiært sælge, udleje og administrere de af selskabet ejede faste ejendomme og øvrige aktiver og dermed beslægtet virksomhed.

Dermed er de kommunale aktiviteter, der drives i selskabsregi øget ganske betydeligt.

Når aktiver og aktiviteter placeres i selskaber, så ændrer styringsmodellen sig grundlæggende, idet selskabernes drift er underlagt selskabslovgivningens regler, hvilket blandt andet indebærer udpegning af en bestyrelse og ansættelse af en direktion.

Bestyrelse og direktion er selvstændigt ansvarlig for selskabets beslutninger, herunder selskabernes økonomiske dispositioner.

Dermed ændrer styringsmodellens sig fundamentalt i forhold til de pågældende aktiver og aktiviteter. Populært sagt bevæger man sig fra en intern til ekstern relation.

Kommunen frasiger sig således sin direkte beslutningskompetence i forhold til de pågældende aktiver og aktiviteter, idet kommunens indflydelse må udøves gennem udpegning af bestyrelse og bestyrelsesformand og instrukser til disse.

Selve samarbejdet med selskabet skal forankres i samarbejdsaftaler på samme måde, som hvis selskabet var enhver anden ekstern leverandør.

Det er kommunens ansvar, at selskaber agerer indenfor rammerne af gældende regler – og kommunen bør derfor sikre at der er etableret interne kontroller, der sikrer dette – herunder at der føres tilsyn med selskabernes aktiviteter.

6.2.5. Økonomistyring

Kommunens økonomiske styring har også – især i første halvdel af 2019 – været præget af usikkerheder som følge af det nye ERP system.

I løbet af 2019 er der udviklet værktøjer til budgetlægning og løbende rundsendelse af ledelsesinformation. Der arbejdes således nu også med månedsopdelte budgetter, hvilket alt andet lige understøtter en øget styringsmæssig sikkerhed.

Det er vores vurdering at mange budgetansvarlige fortsat er usikre på ansvar og på hvordan værktøjerne bruges. Det er dog samtidig vores vurdering, at usikkerheden løbende mindskes.

Der er fortsat behov for at styrke den økonomiske styring – herunder løbende at arbejde i retning af bedre grundlag for vurderingen af sammenhængen mellem aktiviteter og ressourceforbrug.

I forhold til dette er dog fortsat for stor usikkerhed om definition, opgørelse af aktiviteter og evt. tyngdemålinger i forhold til disse.

På de fleste områder er kommunen derfor – i lighed med andre offentlige organisationer – reelt ikke istand til at dokumentere sammenhængen mellem de opgaver man løser og de ressourcer der medgår til disse.

6.2.6. Sparsommelighed

6.2.6.1. Omkostningsbevidsthed

Sparsommelighed omfatter en vurdering af, hvorvidt vare- og tjenesteydelser er erhvervet på en økonomisk hensigtsmæssig måde underhensyn til pris, kvalitet, kvantitet m.m.

6.2.6.2. Indkøb

Kommunen har i "Håndbog for forvaltning og økonomistyring" fastsat en indkøbspolitik, men denne er endnu ikke fuldt implementeret

Kommunen har dog påbegyndt det som kommunen selv betegner som 2. udbudsbølge, hvor man mere systematisk og formelt udbyder kommunen indkøb i udbud.

Der er etableret en indløbsportal som de dispositionsberettigede medarbejdere skal bruge, når de foretager indkøb. Indkøbsordrer gennemgås af den centrale indkøbsafdeling og der arbejdes løbende med koordinering af indkøb således disse samles, såfremt det er praktisk muligt.

Det er således vores vurdering at kommunen dermed på mange områder allerede lever op til den nye Udbudslov, der trådte i kraft den 01.07.2019.

6.2.6.3. Salg og opfølgning på tilgodehavender

Regningsudskrivningen har i 2019 været væsentligt mere stabil end i 2018. Det gælder ikke mindst regningsudskrivningen for de regelmæssige indtægter (eksempelvis forældrebetaling på dagtilbud, renovationsregninger m.v..)

Det er vores vurdering at der fortsat er risici for at mere uregelmæssige indtægter (eksempelvis fakturering af asfaltarbejder, byggemodning etc.) ikke faktureres fuldt ud i det omfang, som kommunen er berettiget til og at der dermed fortabes indtægter.

6.2.7. Produktivitet (aktivitets- og ressourcestyring)

Kommunen har ikke hidtil – eller kun i meget begrænset omfang – anvendt nøgletal, der beskriver sammenhængen mellem opgaveportefølje, aktivitetsniveau og ressourcebehov, herunder især omkring kapacitetsbehov (medarbejderkapacitet og kompetence).

Generelt viser vores udvidede forvaltningsrevisionsundersøgelser, at det er meget vanskeligt at sige noget om produktiviteten i kommunens opgaveløsning med afsæt i de foreliggende data.

Der findes ikke centrale statistikker, der dokumenterer omfanget af sygefravær. Erfaringen fra andre kommuner viser, at der ofte er et betydeligt potentiale ved målrettet at arbejde med en nedbringelse heraf.

Det skal for god ordens skyld nævnes, at dette ikke afviger væsentligt fra andre offentlige organisationer.

6.2.8. Effektivitet (mål- og resultatstyring)

Kommunen har ikke hidtil anvendt denne form for målstyring struktureret og systematisk.

Der findes således ikke nedskrevne mål for indsatsen på de enkelte opgaveområder på et niveau, der gør en egentlig vurdering af målopfyldelsen mulig.

Der har tidligere været udarbejdet strategier for en mere effektbaseret styringsmodel.

Der er os bekendt ikke foretaget opfølgning på implementeringen og effekten heraf.

Det skal for god ordens skyld nævnes, at dette ikke afviger væsentligt fra andre offentlige organisationer.

6.3. Udvidet forvaltningsrevision

På børne og Unge området er der iværksat en Udviklingsplan med henblik på at styrke arbejdet på området.

Kommunen har anmodet Deloitte om, at foretage en forvaltningsrevisionsmæssig gennemgang af de kvartalsrapporter, som forvaltningen er pålagt at afgive til de politiske niveau.

Vi har løbende afgivet rapportering herom – enten i form af selvstændige rapporter eller i form af udtalelser, der er indarbejdet i kvartalsrapporterne.

7. Øvrige oplysninger

7.1. Ledelsens regnskabserklæring

Som led i revisionen af vanskeligt reviderbare områder har ledelsen afgivet en regnskabserklæring over for os for regnskabsåret.

7.2. Oversigt over korrigerede forhold

Ledelsen har over for os erklæret, at alle fejl, der er konstateret under revisionen, er korrigeret.

Der er i forbindelse med revisionen identificeret en række interne afregninger, hvor indtægt og omkostning ikke har været bogført i samme periode. For at udligne dette, er der omkostningsført 5,5 mio.kr. i resultatopgørelsen i forhold til 1. regnskabsudkast vi modtog.

Herudover er der foretaget en mindre række omposteringer mellem konti, som ikke påvirker det samlede regnskab eller resultatet, men som har haft til formål at placere posterne korrekt i forhold til bevillingsafregning.

7.3. Oversigt over ikke korrigerede forhold

Efter korrektion af de konstaterede fejl jf. forrige afsnit resterer en række usikkerheder, hvor det ikke har været muligt at afgøre, hvad der er korrekt:

- I afstemningen mellem bogført løn i AX og indberetning til Sulinal er der en difference på 5,5 mio.kr. som det ikke er lykkedes at afklare (for meget indberettet til Sulinal). Fejlen har ikke direkte effekt på regnskabet, men indikerer usikkerhed om korrekt indberetning til Sulinal og dermed beskatning af løn.
- I 2019 har vi modtaget en afstemning af tilgodehavende hos Iserit udvisende en saldo på 6.661 t.kr. hos kommunen, mens Iserit oplyser en gæld på 29 t.kr. og der således en difference på 6.632 t.kr. Differencen er ikke blevet nærmere afklaret, og risikoen er derfor at kommunens tilgodehavende helt eller delvist skal nedskrives.

Der henvises til såvel revisionsbemærkningerne i afsnit 3 samt særskilt omtale heraf under de enkelte regnskabsposter i afsnit 4.

7.4. Eftersyn af kommunalbestyrelsens protokoller

Til brug for vores revision har vi indhentet og gennemgået mødereferater fra møder i Kommunalbestyrelsen samt fra møder i Udvalget for Økonomi- og Erhverv.

Dette har ikke givet anledning til bemærkninger.

7.5. Overholdelse af god bogføringsskik

Vi har påset, at kommunen på alle væsentlige områder overholder god bogføringsskik.

7.6. Andre opgaver

Siden afgivelsen af vores revisionsberetning for 2018 vedrørende årsrapporten har vi udført nedenstående opgaver for kommunen.

7.6.1. Rådgivnings- og assistanceopgaver

- Assistance med styrkelse af forvaltningen på børn og familieområdet
- Undersøgelser i tilknytning til kommunens IT-sikkerhed
- Undervisning i den fællesoffentlige registreringsramme
- Proces- og værktøjsstøtte, sidemandsoplæring m.v i tilknytning til udarbejdelse af budget 2020
- Processtøtte i tilknytning til budgetopfølgning 2020, herunder analyser i tilknytning til økonomiske konsekvenser af Covid-19
- Proces- og værktøjsstøtte, sidemandsoplæring samt afstemningsassistance i tilknytning til udarbejdelse af dokumentation vedrørende årsrapporten
- Løbende forvaltningsrevisionsopgaver

8. Erklæring

I henhold til lovgivningen skal vi erklære, at vi opfylder de habilitetsbetingelser, der er indeholdt i lovgivningen, og at vi under revisionen har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om.

Nuuk, den 11.11.2020

Deloitte

Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

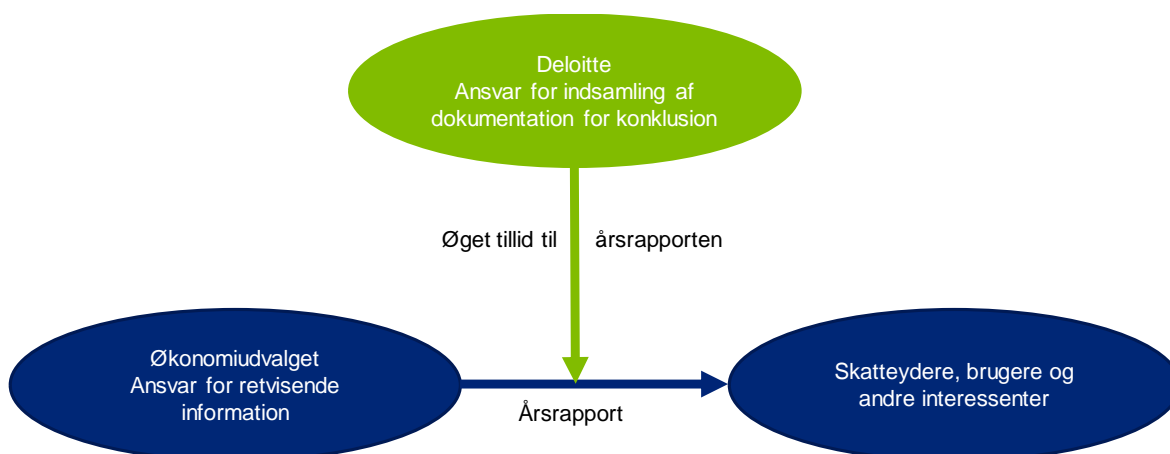
Bo Colbe

Statsautoriseret revisor

Bilag 1 – Revisionens omfang, udførelse og ansvarsfordeling

Revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling mellem Kommunalbestyrelsen (ledelsen) og revisor

Revisionens formål og omfang

Revisionens formål er at styrke årsregnskabet troværdighed ved at undersøge, om:

- regnskabet er uden væsentlige fejl eller mangler
- undersøge om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis, herunder at foretage kritisk gennemgang af kommunens regnskabsføring og de i forbindelse hermed etablerede kontrolforanstaltninger
- om forvaltningen er udført sparsommeligt, produktivt og effektivt

Revisionen af årsregnskabet tilrettelagt og udført i overensstemmelse med:

- Inatsisartutlov nr. 26. af 28. november 2016 om kommunernes og Grønlands Selvstyres budgetter og regnskaber
- Selvstyrets bekendtgørelse nr. 3 af 3. februar 2012 om kommunernes budgetlægning, likviditet, regnskab, revision samt kasse- og regnskabsvæsen (der fortsat er gældende indtil en ny regnskabsbekendtgørelse måtte træde i kraft)

- Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 14 af 23. august 1999 om revision af Hjemmestyreområderne i kommunerne
- Anordning af 23.06.2008 om ikrafttræden for Grønland af lov om Statsautoriserede og registrerede revisorer
- Bekendtgørelse nr. 588 af 29.05.2018 for Grønland om statsautoriserede og registrerede revisorers erklæringer m.v. (Erklæringsbekendtgørelsen)
- Internationale revisionstandarder om revision
- Standarder for Offentlig Revision (SOR) udgivet af Rigsrevisionen i Danmark

Den finansielle revision

Den finansielle revision sigter ikke mod at opdage eller rette uvæsentlige fejl, som ikke medfører en ændret helhedsvurdering af årsregnskabet.

Som grundlag for vores risikovurdering har vi indhentet informationer om blandt andet følgende forhold:

- Relevant lovgivning og andre eksterne forhold
- Aktiviteter og anvendt regnskabspraksis
- Mål, strategier og tilhørende forretningsrisici
- Forretningsgange og kommunens interne kontrolsystem
- Administrativ organisation, kapacitet og kompetence.

Revisionen udføres som udgangspunkt ved test af de kontroller, som kommunen selv har tilrettelagt med henblik på at imødegå væsentlige fejl og mangler. De testede kontroller omfatter såvel organisatoriske som elektroniske og manuelle kontroller. Vi har således gennemgået it-anvendelsen under hensyntagen til dennes betydning for kommunens årsregnskab.

Mange af kommunens kontroller har ikke fungeret i 2018, hvorfor vi i stedet har gennemført revisionen med afsæt i detailtest.

Derudover har revisionen omfattet regnskabsanalytisk revision, samt vurdering af de afgivne forklaringer på væsentlige afvigelser mellem bevilling og forbrug.

Væsentlige fejl i årsregnskabet kan skyldes såvel utilsigtede som tilsigtede handlinger eller undladelser.

Muligheden for at hindre væsentlige fejl, herunder besvigelser og uregelmæssigheder, beror først og fremmest på, om der ved tilrettelæggelsen af registreringssystemer og forretningsgange sikres en betryggende intern kontrol.

Under revisionen har vi med den fornødne professionelle skepsis haft opmærksomheden henledt på forhold, der kunne tyde på besvigelser og andre uregelmæssigheder. Vi har i forbindelse med revisionen drøftet:

- ledelsens vurdering af risikoen for, at årsregnskabet kan indeholde væsentlige fejl som følge af besvigelser,
- ledelsens vurdering af de regnskabs- og kontrolsystemer ledelsen har indført for at imødegå sådanne risici samt
- ledelsens kendskab til eventuelle konstaterede eller igangværende undersøgelser om besvigelser.

Fejl i årsregnskabet, der er en følge af besvigelser og uregelmæssigheder, vil ikke nødvendigvis blive opdaget under revisionen, da fejl af denne karakter sædvanligvis tilsløres eller holdes skjult.

Hvis vi konstaterer forhold, der giver formodning herom, vil vi efter nærmere aftale foretage yderligere undersøgelser med henblik på at få afkræftet eller bekræftet formodningens rigtighed.

Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Juridisk-kritisk revision udføres ligeledes ud fra en vurdering af, hvilke områder der indebærer den største risiko for fejl og mangler i henholdsvis overholdelsen af love og regler.

På sammen måde tilrettelæggelse forvaltningsrevisionen således, at der fokuseres på systemer og strukturer med stor betydning for en effektiv udnyttelse af ressourcerne. Det gælder eksempelvis organisationsstruktur, styringsgrundlag og styringsprocesser.

Der ud over fokuseres på opgaveområder med et omfang og en kompleksitet, hvor det har en væsentlighed og en risiko i forhold til ressourceudnyttelsen, hvordan indsatsen tilrettelægges.

Revisionens udførelse

Vi har udført revisionen i årets løb og i forbindelse med årsafslutningen. Revisionen er ikke afsluttet, før vi har forsynet årsregnskabet med revisionspåtegning.

Revisionen i årets løb fokuserer primært på systemer, processer, risici og interne kontroller – både i forhold til regnskab og øvrige økonomisk rapportering, overholdelse af love og regler samt i forhold til forvaltningen.

Det er også typisk i forbindelse med revisionen i årets løb, at vi udfører test af enkelttransaktioner, enkeltsager etc.

Revisionen er udført ved, at vi på stikprøvebasis har indhentet dokumentation for - eller på anden måde har overbevist os om - regnskabsmaterialets rigtighed, ligesom vi ved stikprøver har dannet os overbevisning om, at Håndbogens bestemmelser om anvisnings-, attestations- og betalingsprocedurer er overholdt.

Vi har sammenholdt bevillingsregnskabet med de af Kommunalbestyrelsen givne bevillinger og tillægsbevillinger og har ved væsentlige afvigelser gennemgået den pågældende institutions eller forvaltnings regnskabsmæssige forklaringer på afvigelsen.

Ved revisionen har vi overbevist os om, at de i den finansielle status opførte aktiver er til stede, at de tilhører kommunen, og at de er værdiansat i overensstemmelse med gældende regnskabspraksis for. Vi har desuden vurderet, om samtlige gældsforpligtelser, der påhviler kommunen, er medtaget og målt forsvarligt, samt at regnskabsposterne er periodiseret og korrekt præsenteret i regnskabet.

Vi har undersøgt, om alle væsentlige begivenheder indtil datoen for revisionspåtegningen er korrekt medtaget i årsregnskabet.

I forbindelse med revisionen af årsregnskabet har vi i overensstemmelse med god revisionsetik drøftet en række oplysninger inden for særligt vanskeligt reviderbare områder med kommunens

direktion. Dette kan omfatte oplysninger om eventualforpligtelser i form af garantistillelser, retssager samt besvigelser, begivenheder efter balancedagen samt regnskabsposter, hvortil der knytter sig særlig risiko eller usikkerhed.

Vi har foretaget en helhedsvurdering af årsregnskabet, herunder hvorvidt det under iagttagelse af den gældende regnskabskik for kommunen giver tilstrækkelig information.

Som det fremgår af Revisionsberetningen, så har det været nødvendigt at tilpasse den revisionsmæssige tilgang til årsregnskabet for 2018, som følge af de mangler og usikkerheder der har været knyttet til regnskabsaflæggelsen.

På områder som eksempelvis bevillingskontrol har det ikke været muligt, at gennemføre de planlagte revisionshandlinger. Sådanne forhold er omtalt i vores påtegning og i vores revisionsbemærkninger.

Revisors rapportering

Som afslutning på revisionen vil vi forsyne årsregnskabet med en revisionspåtegning. Når der er tale om en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysninger, er denne udtryk for:

- at årsregnskabet er aflagt og revideret i overensstemmelse med lovgivningens krav til regnskabsaflæggelsen
- at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver, passiver og finansielle stilling samt af resultatet af kommunens aktiviteter
- at der er etableret forretningsgange og interne kontroller, der understøtter, at de dispositioner, der er omfattet af årsregnskabet, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, Kommunalbestyrelsens øvrige beslutninger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis.

I tilslutning til revisionens afslutning har vi afgivet en beretning om den udførte revision, hvori vi i hovedtræk har redegjort for væsentlige regnskabs- og revisionsmæssige forhold samt udførte revisionsarbejder og konklusionerne herpå.

Såfremt vi i forbindelse med revisionen af årsregnskabet har fået forelagt interne specifikationer, rapporter eller lignende, som efter vores opfattelse er nødvendige for stillingtagen til årsregnskabet, vil vi gøre opmærksom herpå i revisionsberetningen.

Herudover har vi i årets løb afgivet revisionsberetninger, når vi har udført revisionsarbejder, der har kunnet danne grundlag for selvstændige konklusioner, eller når vi i øvrigt har anset det for påkrævet.

Såfremt vi i forbindelse med revisionen har konstateret svagheder, mangler eller uhensigtsmæssigheder i kommunens regnskabs- og registreringssystemer samt øvrige forretningsgange mv., vil dette blive meddelt kommunen med vores forslag til afhjælpning heraf.

Såfremt der er tale om væsentlige mangler, eller vi i øvrigt finder det påkrævet, vil forholdet tillige blive indført i revisionsberetningen.

Vi skal for en ordens skyld bemærke, at revisionen af årsregnskabet ikke er tilrettelagt med henblik på at afdække samtlige svagheder, mangler eller uhensigtsmæssigheder, der måtte forekomme i kommunens regnskabs- og registreringssystemer mv.

Bliver vi under revisionen bekendt med forhold, der giver begrundet formodning om, at medlemmer af ledelsen kan ifalde erstatnings- eller strafansvar, skal vi i henhold til lovgivningen give supplerende oplysninger herom i revisionspåtegningen.

Vi er som revisorer underlagt tavshedspligt, og dette indebærer, at vi ikke må videregive fortrolige oplysninger, som vi får kendskab til i forbindelse med revisionen. Denne tavshedspligt omfatter dog ikke oplysninger, som kræves efter gældende lov, domstols- eller voldgiftsavgørelse eller af tilsynsmyndigheder, eller hvor det med rette anses for nødvendigt for at kunne beskytte egne lovlige interesser.

Medmindre anden aftale foreligger, kommunikerer vi elektronisk med kommunen, når dette er hensigtsmæssigt. Kommunikation via internettet indebærer risiko for, at fortrolig information læses af andre end dem, informationen er tiltænkt. Vi påtager os derfor intet ansvar for skader, der måtte opstå som følge af anvendelsen af kommunikation via internettet, ligesom vi ikke vil gøre tilsvarende ansvar gældende over for kommunen.

Ansvarsfordeling

Revisionen bygger, ifølge lovgivningen, på følgende fordeling af ansvar for årsregnskabet mellem kommunens ledelse og revisor:

Ledelsens ansvar

Det er ledelsens ansvar at:

- kommunens bogføring sker under iagttagelse af lovgivningens regler herom,
- formueforvaltningen foregår på betryggende måde blandt andet ved etablering af et pålideligt internt kontrolsystem,
- kommunens bogføring og formueforvaltning kontrolleres på en tilfredsstillende måde, samt at det nødvendige grundlag for revision er til stede
- love og regler overholdes
- opgaveløsningen sker sparsommeligt, produktivt og effektivt

Det er endvidere ledelsens ansvar, at det gennem hensigtsmæssige forretningsgange samt registrerings- og kontrolsystemer sikres, at tilsigtede og utilsigtede fejl så vidt muligt forebygges samt opdages og korrigeres.

Ledelse har endvidere ansvar for, at der hvert år udarbejdes et årsregnskab, der opfylder lovgivningens bestemmelser.

Det er ligeledes ledelsens ansvar, at revisor har adgang til samtlige de oplysninger, som revisor anser for nødvendige til løsning af revisionsopgaven.

Revisors ansvar

Det er revisors ansvar at kontrollere, at det udarbejdede årsregnskab opfylder lovgivningens regnskabsbestemmelser samt relevante regnskabsstandarder, og herunder vurdere den anvendte regnskabspraksis samt de af ledelsen afgivne oplysninger og udøvede regnskabsmæssige skøn. Det er endvidere vores ansvar at kontrollere, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlige fejl.

Ifølge revisorloven er revisor offentlighedens tillidsrepræsentant i forbindelse med afgivelse af erklæringer, der kræves i henhold til lovgivningen, eller ikke udelukkende er bestemt til hvergivers eget brug.

Dette indebærer, at vi i forbindelse med erklæringsafgivelsen også skal varetage hensynet til andre regnskabsbrugere end Kommunalbestyrelsen.

I det omfang vi efter aftale med yder rådgivning og assistance, har vi som rådgivere et selvstændigt ansvar herfor.

Det er der ud over revisors ansvar, at udføre test af, hvorvidt kommunen har overholdt love og regler samt hvorvidt forvaltningen er udført sparsommeligt, produktivt og effektivt.

Revisors dokumentationsmateriale

Arbejdspapirer og anden dokumentation, herunder såvel elektroniske som fysiske arbejdspapirer, der tilvejebringes som led i revisionen, tilhører alene Deloitte. I henhold til gældende praksis kan sådan dokumentation makuleres eller slettes efter 5 år, medmindre vi anser dokumentationen for at være af fortsat betydning for revisionen.

Findes det hensigtsmæssigt at udlevere materiale eller filer til kommunen, sker dette under forudsætning af, at kommunen alene anvender materialet til eget brug og ikke videregiver dette til tredjemand.

Vi påtager os intet ansvar for kommunens eventuelle egen anvendelse af det udleverede materiale, medmindre der indgås særskilt skriftlig aftale om vores assistance med bearbejdning af materialet samt vores ansvar i forbindelse hermed.

Kvalitetssikring af den udførte revision

Ekstern kvalitetssikring

Ifølge Revisorloven er vi underlagt regler om kvalitetskontrol, der udføres af et Revisortilsyn, som er nedsat af Erhvervsstyrelsen.

Tilsynsordningen er imidlertid ændret siden Anordning af 23.06.2008 om ikrafttræden for Grønland af lov om Statsautoriserede og registrerede revisorer trådte i kraft.

Tilsynsopgaven er således overgået til Erhvervsstyrelsen, der forestår tilsyn med revisorer og revisionsvirksomheder.

Tilsynet fokuserer primært på revisionsvirksomhedens kvalitetssikringssystem – og der ud over kan vores arbejdsdokumentation stikprøvevis blive udvalgt til kvalitetskontrol.

Medlemmer af Revisortilsynet og de personer, der forestår kvalitetskontrollen, er underlagt tavshedspligt.

8.1.1. Intern kvalitetssikring

Et væsentligt element i vores interne kvalitetssikring er, at såvel planlægning som dokumentation for gennemførte revisionshandlinger samt konklusionen herpå gennemgås af en mere erfaren medarbejder end den, der har løst opgaven.

Der ud over kan en kunde blive udtaget til et såkaldt Practice Review. Ved et practice review gennemgås hele sagen af en eller flere personer, der ikke har været involveret i planlægning og udførelse af revisionsopgaven.

Formålet hermed er dels at sikre at alle revisionsopgaver lever op til vores interne kvalitetsstandarder – der som minimum modsvarer eksterne love og regler – dels at udvikle vores løbende opgaveløsning gennem læring og erfaringsopsamling.

Som følge af den øgede risiko for fejl og mangler i årsregnskabet for 2018 er der derud over gennemført en intern kvalitetssikringsgennemgang af en erfaren medarbejder, der ikke har været involveret i revisionen.

Endelig har udformningen af påtegningen været igennem en yderligere kvalitetssikring fra vores centrale afdeling for kvalitetssikring.

Rådgivnings-, assistance- og øvrige opgaver

Hvis der træffes særlige aftaler om afgivelse af særlige erklæringer eller lignende, vil dette blive omtalt i revisionsberetningen.

Når vi udfører rådgivnings- og assistanceopgaver, vil vi vurdere, om vi opfylder uafhængighedsbestemmelserne i revisorloven..

Inden vi accepterer øvrige rådgivnings- og assistanceopgaver, vil vi i hvert enkelt tilfælde vurdere, om den stillede opgave kan vække tvivl om vores uafhængighed i forhold til varetagelsen af vores.

Om Deloitte

Deloitte leverer ydelser inden for Revision, Skat, Consulting og Financial Advisory til både offentlige og private virksomheder i en lang række brancher. Vores globale netværk med medlemsfirmaer i mere end 150 lande sikrer, at vi kan stille stærke kompetencer til rådighed og yde service af højeste kvalitet, når vi skal hjælpe vores kunder med at løse deres mest komplekse forretningsmæssige udfordringer. Deloitte's ca. 200.000 medarbejdere arbejder målrettet efter at sætte den højeste standard.

Deloitte Touche Tohmatsu Limited

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu Limited, der er et britisk selskab med begrænset ansvar, og dets netværk af medlemsfirmaer. Hvert medlemsfirma udgør en separat og uafhængig juridisk enhed. Vi henviser til www.deloitte.com/about for en udførlig beskrivelse af den juridiske struktur i Deloitte Touche Tohmatsu Limited og dets medlemsfirmaer.